

Regeringens proposition

2004/05:105

Vidaresändningsplikt i kabelnät

Prop.
2004/05:105

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 mars 2005

Göran Persson

Leif Pagrotsky
(Utbildnings- och kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skyldigheten att vidarebefordra TV-sändningar i kabelnät skall avse högst fyra samtidigt sända programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift. Fram till den 1 februari 2008 skall också högst en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare vidaresändas.

I kabelnät där det förekommer TV-sändningar med såväl analog som digital teknik föreslås att två programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare skall sändas vidare med analog teknik.

De nya reglerna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2005. Förslaget om att sändningsplikten för den programtjänst som inte finansieras med TV-avgifter tas bort föreslås träda i kraft den 1 februari 2008.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	8
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Bakgrund och utgångspunkter.....	10
5	Gällande rätt.....	11
5.1	Regeringsformen.....	11
5.2	Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	12
5.3	Yttrandefrihetsgrundlagen.....	12
5.4	Radio- och TV-lagen.....	13
5.5	Direktivet om samhällsomfattande tjänster.....	14
5.6	Direktivet om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television.....	15
6	Överväganden och förslag.....	16
6.1	Skall vidareändningsplikten finnas kvar?.....	16
6.2	Vilka distributionsformer och vilka nät skall omfattas av vidareändningsplikt?.....	18
6.3	Vilka programtjänster skall vidareändningsplikten omfatta?.....	22
6.4	Nät med analog och digital sändningsteknik.....	27
6.5	Upphovsrättsliga frågor.....	29
6.6	Övergångsbestämmelser.....	33
7	Ekonomiska konsekvenser.....	35
8	Författningskommentarer.....	36
8.1	Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) enligt avsnitt 2.1.....	36
8.2	Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) enligt avsnitt 2.2.....	39
Bilaga 1	Sammanfattning (SOU 2003:109).....	40
Bilaga 2	Författningsförslag.....	44
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser.....	47
Bilaga 4	Sammanfattning (SOU 2004:39).....	48
Bilaga 5	Författningsförslag.....	54
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser.....	85
Bilaga 7	Lagtext.....	86
Bilaga 8	Lagrådets yttrande.....	89

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:105

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens båda förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:84).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § och 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

Lagen gäller för sändningar genom tråd endast om sändningen når fler än 100 bostäder. Vad som föreskrivs i 8 kap. 1 § första stycket om kabeloperatörers skyldigheter gäller dock för sändningar som når fler än tio bostäder.

Inga andra bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§ gäller för sändningar genom tråd som når 100 bostäder eller färre.

För sändningar genom tråd som når 100 hushåll eller färre gäller endast 8 kap. 1 § samt i yttrandefrihetsgrundlagen endast 1 kap. 2 och 3 §§.

8 kap.

1 §²

Var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder skall se till att de boende i fastigheter som är anslutna till anläggningen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd skall, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett

¹ Senaste lydelse 1998:1713.

² Senaste lydelse 1998:1713.

villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. *En sådan sändningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidare-sändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.*

Sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.

Sändningsplikten gäller även *sändningar* som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar högst tre samtidigt sända TV-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare.

Skyldighet enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett kopplat telenät med hjälp av digital teknik.

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten *enligt första stycket* gäller även *TV-sändningar* som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. *fyra programtjänster* som sänds *samtidigt* av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom *TV-avgifter* enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. *en programtjänst* som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidaresändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt. I övrigt får vidaresändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel

av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Sändningsplikten *enligt första stycket* omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektroniska kommunikationsnät som är i bruk vid ikraftträdandet, i den mån de tar emot TV-sändningar som sker med analog teknik.
 3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall vidareändas, skall sändas vidare enligt vad som följer av de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. Sändningsplikten för den programtjänst som avses i 8 kap. 1 § fjärde stycket 2 skall dock upphöra att gälla den 1 februari 2008.

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt avsnitt 2.1

Föreslagen lydelse

8 kap.

1 §

Var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd skall, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. En sådan sändningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidareändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även TV-sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. *Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt.* I övrigt får vidareändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidareändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2008.

Regeringen beslutade den 8 juni 2000 att bemyndiga chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera och överväga behovet av ändringar i framför allt radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift samt föreslå de lagändringar som föranleds av övervägandena (dir. 2000:43). Utredningen antog namnet Radio- och TV-lagsutredningen.

Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv till utredningen den 1 februari 2001 (dir. 2001:11), den 13 mars 2003 (dir. 2003:30), den 21 augusti 2003 (dir. 2003:100), den 9 oktober 2003 (dir. 2003:121), den 13 maj 2004 (dir. 2004:69) och den 30 september 2004 (dir. 2004:131).

I november 2003 överlämnade utredningen delbetänkandet *Must carry* (SOU 2003:109). En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 1*. Delbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Regeringskansliet (dnr U2005/369/Me).

I mars 2004 överlämnade utredningen även delbetänkandet *Nytt regelverk för marksänd digital-TV* (SOU 2004:39). En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 4*. Delbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 5*. Även detta delbetänkande har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av delar av dessa svar finns tillgängliga i Regeringskansliet (dnr U2005/466/Me).

Propositionen har utarbetats i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 februari 2005 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. Lagrådets synpunkter har i huvudsak följts. I övrigt behandlas Lagrådets synpunkter i avsnitt 6.3, 6.5 och 8. Därutöver har redaktionella ändringar gjorts.

4 Bakgrund och utgångspunkter

Riksdagen beslutade den 28 maj 2003 att de digitala TV-sändningarna skall byggas ut och att de analoga TV-sändningarna skall upphöra efter en övergångsperiod (prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33 och rskr. 2002/03:196). Nedläggningen av de analoga TV-sändningarna skall ske etappvis och påbörjas tidigast när lagstiftningen om skyldighet att vidareända vissa TV-program i kabelnät har anpassats till att alla marksändningar är digitala. De analoga sändningarna skall ha upphört helt senast den 1 februari 2008.

Den 11 mars 2004 beslutade regeringen propositionen *Digitala TV-sändningar* (prop. 2003/04:118). I propositionen föreslås att de digitala marksändningarna av Sveriges Television AB:s och Sveriges Utbild-

ningsradio AB:s TV-program skall byggas ut så att de får samma räckvidd som företagens analoga marksändningar. Det innebär att ca 99,8 procent av befolkningen kommer att kunna ta emot programmen i sina fasta bostäder. Minst 98 procent av befolkningen bör kunna ta emot digital marksänd TV från ytterligare minst en frekvenskanal. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2003/04:KU24, rskr. 2003/04:231).

Regeringen beslutade därefter direktiv till en kommission för övergång till digital marksänd TV (dir. 2004:32). Kommissionen lade den 27 september fram en plan för den första etappen för teknikövergången. I en skrivelse till regeringen har Teracom AB angett att samtliga större sändarstationer kommer att ha försetts med digital sändarutrustning före andra kvartalet 2005. Det innebär att cirka 98 procent av Sveriges befolkning då kommer att kunna ta emot digitala sändningar från marknätet.

Regeringen beslutade den 22 december 2004 att nedläggningen av de analoga marksändningarna skall inledas i september 2005 i Gävle och Motala samt på Gotland.

I delbetänkandet Must carry lämnas förslag om vidaresändningsplikten omfattning, vilka distributionsformer som skall omfattas av vidaresändningsplikten och reglering av vissa ersättningsfrågor. I delbetänkandet Nytt regelverk för marksänd digital-TV redovisar utredningen överväganden och förslag som i huvudsak rör frågor om ett fristående operatörsföretag och tillståndsgivning, men också ytterligare förslag som rör vidaresändningsplikten. När det gäller det sist nämnda betänkandet behandlas i denna proposition endast förslaget om att en tillståndshavare vars programtjänst omfattas av vidaresändningsplikt skall tillhandahålla den programbärande TV-signalen till den som är skyldig att sända programtjänsten vidare.

5 Gällande rätt

5.1 Regeringsformen

Genom 2 kap. 1 § 1 regeringsformen (RF) är varje medborgare gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet. I yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) regleras närmare vad yttrandefriheten i bl.a. radio- och TV-program innebär och anges även uttömmande vilka begränsningar i denna som får göras.

I 2 kap. 18 § RF föreskrivs att varje medborgares egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

Begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke får enligt 2 kap. 20 § RF införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag.

5.2 Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Prop. 2004/05:105

Artikel 10 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) slår fast att var och en har rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Artikeln hindrar inte en stat från att kräva tillstånd för radio-, televisions- eller biografföretag. Utövandet av de nämnda friheterna medför ansvar och skyldigheter. Enligt andra punkten i artikeln får därför utövandet underkastas sådana föreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga. Härmed avses hänsyn till statens säkerhet, till den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller för annans goda namn och rykte eller rättigheter, för att förhindra att förtroliga underrättelser sprids eller för att upprätthålla domstolars auktoritet och opartiskhet.

I första tilläggsprotokollet (d. 20 mars 1952) till konventionen finns vidare en artikel som föreskriver skydd för enskilds egendom (artikel 1).

5.3 Yttrandefrihetsgrundlagen

Enligt 1 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är varje svensk medborgare gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt att i ljudradio, television och vissa liknande överföringar samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. Av 3 kap. 2 § YGL följer emellertid att friheten att sända radioprogram (vilket även inkluderar TV-program) på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor att sända. Anledningen till att det inte råder fullständig etableringsfrihet för TV-sändningar är att det av tekniska skäl är nödvändigt att reglera radiospektrum (prop. 1990/91:64 s. 116). Frekvensutrymme är en begränsad naturresurs som kräver noggrann planering, reglering och kontroll för att denna skall kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt.

För trådsändningar gäller däremot den grundläggande principen om etableringsfrihet som slås fast i 3 kap. 1 § första stycket YGL. Där stadgas att varje svensk medborgare och svensk juridisk person har rätt att sända radioprogram genom tråd. Enligt andra stycket hindrar inte den frihet som följer av första stycket att det i lag meddelas föreskrifter i fråga om bland annat skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Inskränkningar i etableringsfriheten får också under vissa förutsättningar göras för att öka konkurrensen i trådnäten, för stärkt abonnentinflytande och för att stoppa

sändningen av ett utbud som inriktas på våldsfremställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

I fråga om sådana begränsningar i sändningsrätten som avses i 3 kap. 1 och 2 §§ YGL gäller enligt 3 § samma grundlag vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 12 § andra – femte styckena och 13 § RF.

5.4 Radio- och TV-lagen

Radio- och TV-lagen (1996:844) innehåller föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program. I 8 kap. radio- och TV-lagen finns bestämmelser om vidareändringar i kabelnät. Enligt 8 kap. 1 § skall var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder se till att de boende i fastigheter som är anslutna till anläggningen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saktighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Enligt 1 § andra stycket skall sändningar som omfattas av vidareändningsplikt kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.

Enligt 1 § tredje stycket gäller sändningsplikten även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

I 1 § fjärde stycket slås fast att sändningsplikten enligt första stycket omfattar högst tre samtidigt sända TV-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare.

I punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:1713) om ändring i radio- och TV-lagen föreskrivs att de sändningar som enligt 8 kap. 1 § första stycket i dess äldre lydelse skall sändas vidare i kabelnät den 1 januari 1998 skall sändas vidare enligt de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket i dess nya lydelse är uppfyllda. Detta innebär att nätt innehavarna inte kan utesluta ett sådant program till förmån för ett annat program. Så länge de tillståndsvillkor som gäller för programtjänsterna SVT1, SVT2 och TV4 fortfarande är i kraft kommer därför sändningsplikten fortsätta att gälla, om inte villkoren ändras i berört hänseende.

Enligt 1 § femte stycket gäller skyldigheten enligt första stycket inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett kopplat telenät med hjälp av digital teknik.

Av 1 § sista stycket framgår att sändningsplikten inte omfattar sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

I 2 § anges att var och en som förfogar över en anläggning för trådsändning där TV-program vidareändas till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än 100 bostäder skall i varje kommun där han eller hon har en sådan anläggning kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från ett eller flera av Radio- och TV-verket utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Enligt 3 § gäller vad som sägs i 1 och 2 §§ inte om vidareändningarna i anläggningen endast avser TV-program från sändare på jordytan på lägre frekvens än 3 gigahertz.

I 4 § anges att den som vidareändrar TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens över 3 gigahertz skall i varje kommun där han eller hon bedriver en sådan verksamhet kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från ett eller flera lokala kabelsändarföretag.

Enligt 6 § får Radio- och TV-verket medge undantag från skyldigheterna enligt 1, 2 och 4 §§ om det finns särskilda skäl till det.

Enligt 10 kap. 9 § första stycket p. 3 och andra stycket andra meningen får Radio- och TV-verket förelägga bland annat den som åsidosätter bestämmelserna om sändningsplikt (8 kap. 1 §) att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite.

Av 13 kap. 3 § framgår att beslut av Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 9 § första stycket p. 3 får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Av 13 kap. 2 § följer att även beslut av Radio- och TV-verket enligt 8 kap. 6 § om bl.a. undantag från sändningsplikt får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Att det skall vara möjligt att påkalla domstolsprövning av beslut som rör rätten att sända radioprogram framgår av 3 kap. 5 § YGL.

5.5 Direktivet om samhällsomfattande tjänster

Inom Europeiska unionen antogs 2002 ett moderniserat regelverk på området för elektroniska kommunikationer. Regelverket, som omfattar fem harmoniseringsdirektiv, bestående av ett ramdirektiv och fyra särdirektiv, samt ett beslut om radiospektrumpolitik inom gemenskapen, har i stora delar genomförts i svensk rätt genom lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om vidareändningsskyldighet finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (USO-direktivet).

Enligt artikel 31, första punkten, i USO-direktivet ges medlemsstaterna möjlighet att förplikta operatörer som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät för distribution av ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten, att via sina nät överföra vissa angivna kanaler och tjänster för ljudradio- och TV-sändningar av allmänt intresse, s.k. must carry. Nät som används för distribution av ljudradio- eller TV-sändningar till allmänheten är huvudsak-

ligen kabelnät samt nät för satellitsändningar och markbundna sändningar. Ett förpliktande om sändningsskyldighet får bara ske om vissa förutsättningar är uppfyllda. Det skall vara fråga om elektroniska kommunikationsnät som används av ett betydande antal slutanvändare som det huvudsakliga medlet för att ta emot ljudradio- och TV-sändningar. Skyldigheten får endast införas när det är nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset, och den skall vara proportionerlig och öppen för insyn.

5.6 Direktivet om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television

Rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (TV-direktivet), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG (ändringsdirektivet), gäller för de stater som är bundna av avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater). I artikel 2 i TV-direktivet, liksom i direktivets ingress, fastslås den s.k. sändarlandsprincipen, det vill säga att det är nödvändigt och tillräckligt att alla sändningar följer lagen i den medlemsstat varifrån de härrör.

Direktivet fastställer minimikraven för att garantera frihet för sändning, varför det inte påverkar medlemsstaternas och respektive myndigheters ansvar i fråga om organisationen – inklusive systemen för tillståndsgivning, administrativ auktorisering och beskattning – finansiering och programinnehåll. Den kulturella utvecklingens oberoende i medlemsstaterna och bevarandet av den kulturella mångfalden inom gemenskapen sägs därför förbli opåverkad. Syftet med regelverket är att skapa fri rörlighet för TV-sändningar. Medlemsstaterna skall säkerställa fri mottagning och får inte begränsa vidaresändning av TV-sändningar inom sina territorier av skäl som hör under de områden som omfattas av direktivet. TV-direktivet reglerar frågor som rör sändningar av evenemang som är av särskild vikt för samhället, främjande av distribution och produktion av TV-program, TV-reklam, sponsring och försäljningsprogram i TV, skydd av underåriga och allmän ordning samt rätten till genmäle. Medlemsstaterna kan föreskriva att TV-programföretag inom deras jurisdiktion skall följa mer detaljerade eller striktare regler inom de områden som omfattas av direktivet.

Kommissionen arbetar för närvarande med en översyn av TV-direktivet för att analysera eventuellt behov av revideringar till följd av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen inom den audiovisuella sektorn. Sverige har till kommissionen framfört åsikten att det måste ske en ändring i direktivets regler om jurisdiktion och tillämplig lag. Förändringen föreslås gälla för TV-sändningar som är riktade fullständigt eller huvudsakligen till invånarna i en annan medlemsstat än den medlemsstat som upprätthåller jurisdiktion över programföretaget. I sådana fall skulle det vara möjligt att tillämpa ett undantag från nuvarande principer för att

6 Överväganden och förslag

6.1 Skall vidaresändningsplikten finnas kvar?

Regeringens bedömning: Behovet av att behålla en lagstadgad vidare-sändningsplikt kvarstår och kommer att göra det även efter det att de analoga sändningarna i marknätet har upphört. Vidaresändningsskyldigheten bör därför finnas kvar.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna delar eller har ingen erinran mot utredningens bedömning att vidaresändningsskyldigheten skall finnas kvar.

Skälen för regeringens bedömning

Bakgrund

Sedan den 1 januari 1986 då lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar trädde i kraft har innehavare av kabelnät haft en lagstadgad skyldighet att se till att var och en som är ansluten till ett sådant nät har möjlighet att ta in de rundradioprogram som är avsedda att tas emot på orten med normal mottagningsutrustning.

Den ursprungliga bestämmelsen innebar att vidaresändningsskyldigheten omfattade endast Sveriges Television AB:s (SVT) båda programtjänster SVT1 och SVT2 men att också nytillkommande skulle kunna omfattas. De nu gällande bestämmelsen i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen infördes efter förslag i en proposition med förslag till ny lagstiftning för kabelsändningar m.m. (prop. 1991/92:53). Med anledning av remisskritik mot att skyldigheten skulle gälla även för den marksända reklamfinansierade programtjänst som det då var aktuellt att införa, anfördes i propositionen att ansvaret för att de samlade TV-sändningarna över marknätet skulle fungera i allmänhetens tjänst skulle komma att vara delat mellan SVT och reklam-TV-bolaget genom att det skulle ställas långtgående krav avseende bl.a. mångsidighet och kvalitet på de reklamfinansierade sändningarna (s. 37).

Regeln om vidaresändningsplikt i kabelnät har till syfte att säkerställa att de som bor i en kabelansluten fastighet har tillgång till samma programutbud som de skulle ha haft om fastigheten inte hade varit ansluten till ett kabelnät (se prop. 1984/85:199 s. 38 f. Och prop. 1995/96:160 s. 125). Därigenom mildras effekterna av det faktiska monopol på trådsändningskapaciteten som nätinnehavarna har inom ett visst område. Regeln är motiverad av att det finns ett starkt allmänt intresse av att befolkningen i hela landet nås av det programutbud som sänds i allmänhetens tjänst och som finansieras via tv-avgiften, eller som sänds ut under väsentligen samma villkor. Denna ordning främjar yttrandefrihet

och informationsfrihet samt ger hushållen tillgång till ett mångsidigt programutbud som under krav på bl.a. saklighet och opartiskhet tar hänsyn till olika åldersgruppers behov, intresset av att spegla kulturell mångfald, funktionshindrades behov och andra samhällsviktiga intressen.

Enligt artikel 31 i USO-direktivet får, som tidigare nämnts, regler om vidareändningsplikt införas endast om det är nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset. I 3 kap. 1 § andra stycket YGL är motsvarande villkor uttryckt som att en sådan skyldighet skall vara behövlig med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning.

Behovet av en lagstadgad vidareändningsplikt

Som framförts i tidigare lagstiftningsärenden anser regeringen att marksänd television i princip skall kunna tas emot med enkel utrustning av alla i det område som sändningarna riktar sig till. De boende i kabelanslutna hushåll är, trots den snabba teknikutvecklingen för distribution av TV-sändningar bl.a. via bredbandsnät och s.k. kopplade telenät, i praktiken fortfarande hänvisade till de program som kabel-TV-företaget sänder ut i sin anläggning. Vissa av hushållen har visserligen möjlighet att ta emot TV-sändningar från marknätet eller via satellit i stället för genom kabel, till exempel genom att man sätter upp egen parabolantenn för mottagning av TV-signaler via satellit eller genom att ta emot marksända TV-program direkt med hjälp av en tak- eller bordsantenn. Många har emellertid inte dessa möjligheter. De som bor i lägenhet är beroende dels av att fastighetsägaren ger tillstånd till att en parabolantenn monteras, dels av att lägenheten är belägen i rätt väderstreck. Också mottagning av marksändningar med bordsantenn kräver att antennen kan riktas i rätt väderstreck. Vidare får avståndet till radiosändaren inte vara för långt. Dessutom är det i tätorterna ofta svårt att ta emot TV på detta sätt på grund av den täta bebyggelsen. Det kan därför konstateras att det även efter digitaliseringen och under en överskådlig framtid kommer att finnas ett stort antal hushåll som är beroende av trådbundna nät för att kunna ta emot TV-sändningar.

Nuvarande regler om vidareändningsplikt garanterar inte enbart att vissa kanaler sänds ut i kabelnäten. Bestämmelserna innebär dessutom att kabelanslutna hushåll kan ta emot kanalerna gratis och utan att behöva betala för andra programtjänster. De hushåll som endast har möjlighet att ta emot TV-sändningar via kabelnät kan alltså inte tvingas att betala för sändningar som har finansierats av TV-avgifter. En annan sak är att de boende enligt avtal eller på annan grund kan vara skyldiga att vara med och betala en del av kostnaderna för själva kabelnätet.

Regeringen anser att de intressen som vidareändningsskyldigheten avser att tillvarata inte tillräckligt väl kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom abonnentinflytande. Ett lagstadgat krav på vidareändningsplikt är vidare motiverat av allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning och står i överensstämmelse med EG-rätten. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att behovet av att behålla en lagstadgad vidareändningsplikt fortfarande kvarstår och kommer att göra det även efter det att de analoga sändningarna i marknätet har upphört. Vidareändningsskyldigheten bör därför finnas kvar.

Regeringens förslag: De grundläggande krav för vidareändningsplikt som anges i USO-direktivet skall återspeglas i lagtexten. Bestämmelsen i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen ändras därför så att den gäller för var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät, om det används för överföring av TV-sändningar till allmänheten via tråd och ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar. Begränsningen till att sändningen skall nå fler än tio bostäder tas bort.

Regeringens bedömning: Det finns för närvarande inte någon anledning att vidga vidareändningsplikten till att avse andra nät än trådbundna. Inte heller bör det införas en skyldighet för den som tillhandahåller programtjänster via satellitmottagning att erbjuda visst programutbud gratis. Undantaget från vidareändningsplikt för det allmänna telefonnätet bör finnas kvar. Även i fortsättningen bör vidareändningsplikten åligga den som faktiskt förfogar över näten.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens bortsett från att utredningen även föreslår att bestämmelsen om undantag från vidareändningsplikten för kopplade telenät stryks.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen* påtalar att satellitmottagning och mottagning av andra potentiella trådlösa TV-sändningar inte är en nödvändig länk mellan marknätet och hushållen och anför att det därför för närvarande inte finns någon anledning att vidga vidareändningsplikten till andra än trådbundna nät. Även *SVT* och *Sveriges Utbildningsradio AB* (UR) delar denna uppfattning men pekar på att utvecklingen av tekniker för trådsändningar kan leda till att även andra än trådbundna distributionsformer måste tas med i regleringen av vidareändningsplikten. *Radio- och TV-verket* anser att det inför framtiden kan behöva övervägas om det finns behov av en helt plattformneutral vidareändningsplikt. *IT-företagen* menar att utredningen helt förbisett att det sker en allt starkare integration mellan olika nät och att det inte längre går att entydigt skilja mellan trådburna och andra nät.

Enligt *Konkurrensverket* är det önskvärt att införa vidareändningsplikt också för satellitmottagning. Ett stort antal remissinstanser bl.a. de som företräder kabel-TV-företagen, anser att vidareändningsplikten bör omfatta samtliga plattformar.

Flera remissinstanser anser att bestämmelsen om vidareändningsplikt bör vara teknikneutral vad avser kabelnät, och bl.a. *Teracom AB*, anför att det är angeläget att alla svenska hushåll som erhåller sitt utbud genom trådbundna nät har tillgång till ett grundläggande utbud av program och tjänster, oavsett vilken teknik som tillämpas för trådsändningen. *Post- och telestyrelsen* ifrågasätter emellertid om parallella sändningar med s.k. must carry-status till hushållen kan försvaras i ljuset av bl.a. krav på skäligen sändningsplikt och nödvändighet i artikel 31 i USO-direktivet. *Hyresgästföreningen* och *SABO* anför att när det gäller dagens nät är antalet anslutna hushåll lätt att lokalisera eftersom näten är s.k. slutna nät. *Hyresgästföreningen* och *SABO* ifrågasätter också hur Copyswedes ersättningsanspråk skall kunna hanteras i exempelvis ett bredbandsnät.

TeliaSonera AB avstyrker utredningens förslag att vidareändningsplikten skall omfatta också xDSL-nät.

Prop. 2004/05:105

Få remissinstanser har berört frågan om vem vidareändningsskyldigheten skall åvila. *KLYS* och *Föreningen Copyswede* anser att skyldigheten, liksom idag, skall åvila den som faktiskt förfogar över anläggningen som används för utsändningen av TV-program till allmänheten. *SVT* menar dock att det bör övervägas om vidareändningsplikten även kan behöva åläggas den som äger anläggningen för trådsändning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Vidareändningsplikt för olika tekniska plattformar

USO-direktivet tillåter att medlemsstaterna under särskilt angivna förutsättningar ålägger företag under deras jurisdiktion skälig sändningsplikt. Det skall dock vara fråga om företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät. I ramdirektivets artikel 2 återfinns en definition av elektroniskt kommunikationsnät som i huvudsak har införts i 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. I sistnämnda lagrum anges att med elektroniskt kommunikationsnät avses ”system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs”. Av USO-direktivet framgår uttryckligen att det även är tillåtet att operatörer i mark- och satellitnät åläggs sändningsplikt (artikel 2).

Vidareändningsplikten i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen avser anläggning för trådsändning. Bestämmelsen omfattar alla kabelnät där TV-program sänds vidare till allmänheten. Skyldigheten att vidareända kan gälla såväl marksändningar som satellitsändningar om de sistnämnda används för att uppfylla en skyldighet att sända till hela landet. Frågan är om vidareändningsplikt skall gälla inte bara i kabelnät utan också för satellitnät och andra icke trådbundna nät.

Skälet till att det har bedömts nödvändigt att föreskriva en vidareändningsskyldighet just för innehavare av kabelnät är att sådana nät normalt utgör en nödvändig länk mellan den ursprungliga utsändningen och de boende i de anslutna fastigheterna (jfr avsnitt 6.1). Något motsvarande skäl att utvidga sändningsplikten till andra distributionsformer finns inte. Med hänsyn till jurisdiktionsfrågan är det dessutom osäkert om det är verkningsfullt att ålägga satellitföretag vidareändningsplikt eftersom det i dag, såvitt är känt, finns få innehavare av satellitnät som faller under svensk jurisdiktion.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det för närvarande saknas anledning att vidga vidareändningsplikten till att avse sändningar genom satellitnät. Motsvarande bedömning görs i fråga om andra trådlösa TV-sändningar, som exempelvis via trådlösa LAN-nät och IP-TV till mobiltelefon. Vidareändningsplikt bör därför fortfarande endast gälla för trådbundna nät.

Hittills har trådbunden TV-distribution i huvudsak skett med konventionella kabel-TV-nät där ett stort antal TV-program samtidigt förs fram till hushållen genom kablar med hög kapacitet. Enligt nuvarande reglering gäller, som tidigare nämnts, inte vidaresändningsplikt för TV-distribution i ett ”kopplat telenät med hjälp av digital teknik”. Härmed avses framför allt s.k. ADSL, som i Sverige är den vanligaste formen av DSL-tekniken. DSL står för Digital Subscriber Line, dvs. digital abonnentanslutning, och är ett sätt att använda vanliga telefonledningar av koppar. Det finns olika former av DSL-teknik, t.ex. ADSL. Därför skriver man ibland xDSL för att benämna ett gemensamt tekniskt grundbegrepp (där x kan bytas mot olika bokstäver, exempelvis A som står för Asymmetrical, och betyder att hastigheten för uppladdning inte är den samma som hastigheten för nedladdning).

När det ovan nämnda undantaget infördes anfördes bland annat att det inte fanns något behov av att säkerställa att vissa TV-program kunde erhållas just via telenätet. Det påpekades att frågan om vad som på längre sikt bör gälla i fråga om sändningsplikten måste bedömas i ljuset av den kommande tekniska utvecklingen (prop. 1997/98:184 s. 65 f.).

Även om teknikutvecklingen på området har medfört en viss ökning av alternativa distributionssätt för TV-sändningar förefaller det fortfarande mindre sannolikt att ett hushåll har möjlighet att ta emot TV-sändningar enbart via det allmänna telefont nätet. Vidare innebär en anslutning till telefont nätet, på samma sätt som för satellitnät och trådlösa nät, inte samma risk för inlåsningseffekter för hushållen som en anslutning till ett kabelnät normalt gör. Mot denna bakgrund anser regeringen att undantaget fortfarande är motiverat och att det inte skall föreligga någon skyldighet att vidaresända TV-program genom det allmänna telefont nätet med hjälp av digital teknik.

I ovan nämnda motiv uttalades att det fanns en viss risk för att åläggande av vidaresändningsplikt för andra trådnät än traditionella kabel-TV-nät kan hämma den tekniska utvecklingen. Mot detta kan invändas att det framstår som diskriminerande mot traditionella kabel-TV-nät, om vidaresändningsplikten gäller endast för dessa och inte ett konkurrerande nät, varigenom hushållen erbjuds att ta emot TV-program. Denna problematik uppmärksammades vid tillkomsten av USO-direktivet och föranledde den begränsningen att sändningsplikt endast får åläggas innehavare av nät där ett betydande antal slutanvändare av näten använder dem som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och TV-sändningar. Enligt regeringens mening torde därmed risken för att ett sådant åläggande skall hämma den tekniska utvecklingen vara liten.

På grund av det anförda bör 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen ändras så att lydelse och innehåll överensstämmer med artikel 31 i USO-direktivet. Den nu gällande begränsningen till att sändningen skall nå fler än tio bostäder bör därmed tas bort.

Innebörden av den nya definitionen

Som påpekats av vissa remissinstanser är det, till skillnad från dagens slutna kabelnät där det är enkelt att lokalisera användarna, svårare att för

till exempel ett bredbandsnät avgöra om ett betydande antal hushåll anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar.

Kravet på att det skall vara fråga om ett betydande antal slutanvändare eller hushåll bör anses uppfyllt antingen om antalet hushåll i absoluta tal är betydande eller om antalet hushåll som använder nätet som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar utgör en betydande andel av samtliga hushåll anslutna till det ifrågavarande nätet. Med nät bör avses nätoperatörens logiska nät som används för utsändning av TV-program till allmänheten, oberoende av vem som äger hela eller delar av det fysiska nätet. Att nätet skall vara det huvudsakliga medlet för att ta emot TV-sändningar får anses innebära att nätet regelbundet används för att ta emot ett brett utbud av program (se vidare avsnitt 8).

Om en fastighet är knuten till såväl ett traditionellt kabel-TV-nät som ett annat nät för elektronisk kommunikation, exempelvis ett fiberbaserat bredbandsnät bör, om hushåll tar emot TV-sändningar via bägge näten, frågan om vidareändningsplikt bedömas fristående för varje nät. Använder sig ett betydande antal hushåll regelbundet av båda näten för mottagning av ett brett utbud TV-program, bör följaktligen bägge nätinnehavarna vara skyldiga att tillhandahålla de programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt (se vidare avsnitt 8).

Vem är skyldig att vidareända TV-program?

Enligt radio- och TV-lagen ligger skyldigheten att vidareända TV-program på var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning. En sådan anläggning består av olika delar. Förenklat uttryckt rör det sig om dels en huvudcentral där programmen tas emot och vidareänds, dels en överföringsdel genom vilken programmen förs vidare till slutanvändarna, dvs. de enskilda hushållen. Huvudcentralen består i sin tur av mottagare för satellit- och marksändningar samt apparatur som anpassar de mottagna programsignalerna för kabelsändning. I huvudcentralen avgörs vilka program som sänds ut i anläggningen och om alla eller enbart abonnenterande hushåll kan ta emot programmen. På sin väg mellan huvudcentralen och slutanvändaren passerar sändningarna normalt olika nätdelar (ortsnät, områdesnät, fastighetsnät), vilka kan ha olika ägare. Det väsentliga är att sändningen inte förändras vid övergången mellan de olika nätdelarna utan att det programutbud som sänds ut från huvudcentralen kan tas emot av de anslutna hushållen.

Enligt den första kabellagstiftningen, lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar, krävdes tillstånd för att bedriva kabelsändningar. Skyldigheten att vidareända SVT:s (och Sveriges Radio AB:s) program låg på tillståndshavaren. Tillstånd till kabelsändningar kunde bara ges till nätinnehavare och lokala kabelsändarföretag. Redan i förarbetena till lagen (prop. 1984/85:199 s. 62 f.) konstaterades att ett kabelnät kan bestå av olika delar med skilda ägare, och att det därför framstod naturligt att den av olika nätägare som förfogade över sändarutrustningen gjorde tillståndsansökan efter att ha samrått med dem som berördes av sändningarna. Vidare angavs att förpliktelserna som åvilar nätinnehavaren gäller för nätet som helhet (a. prop. s. 31).

I förarbetena till de lagar som ersatt lagen om lokala kabelsändningar har det förekommit vissa diskussioner om rekvisitet ”var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning”. Sålunda kan bl.a. i propositionen till radio- och TV-lagen (prop. 1995/96:160 s. 126) utläsas att plikten förutsätts åvila kabelföretagen. Gällande rätt torde alltså innebära att sändningsplikten åvilar nätoperatörerna oavsett om dessa är nätägare eller inte. I likhet med utredningen anser regeringen att det knappast kan bli fråga om att ålägga den enskilde nätägaren sändningsplikt eftersom denne i många fall inte har någon utrustning för vare sig mottagning eller sändning. Även i fortsättningen bör sändningsskyldigheten åvila nätoperatörerna, som – med stöd av ägande eller genom avtal om nyttjanderätt – är de som faktiskt förfogar över näten.

6.3 Vilka programtjänster skall vidareändningsplikten omfatta?

Regeringens förslag: Vidareändningsplikten skall omfatta högst fyra programtjänster från tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter. Till den 1 februari 2008 gäller vidareändningsplikten även för högst en programtjänst som inte är TV-avgiftsfinansierad.

Utredningens förslag: Hela SVT:s utbud, inklusive UR:s sändningsverksamhet, samt högst tre samtidigt sända programtjänster från andra tillståndshavare bör omfattas av vidareändningsskyldigheten efter digitaliseringen. Sändningsplikten skall omfatta även text-TV och tjänster utöver själva programtjänsten, såsom exempelvis tilläggstjänster som har till syfte att öka tillgängligheten för funktionshindrade, förutsatt att dessa tjänster har direkt anknytning till TV-program som omfattas av sändningsplikt. Det bör överlämnas till rättstillämpningen att närmare bestämma skyldighetens omfattning utifrån i lagen angivna kriterier.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern, Konsumentverket, Föreningen Norden i Sverige, Hyresgästföreningen (Riksförbundet), SVT* och *UR*, delar eller har inget att erinra mot utredningens överväganden när det gäller omfattningen av vidareändningsplikten.

Radio- och TV-verket, SABO, Teracom AB och *Villaägarnas Riksförbund* anser att endast SVT:s programutbud bör omfattas.

Ett antal remissinstanser, bl.a. *Konkurrensverket, Kommerskollegium, Post- och telestyrelsen, Annonserföreningen*, samt representanter för främst programföretag, kabel-TV-företag och nätoperatörer, ifrågasätter utredningens förslag att vidareändningsplikten skall omfatta hela SVT:s utbud. Flera av dem menar att om vidareändningsplikten skulle omfatta även SVT:s s.k. nischkanaler skulle liknande kanaler med annan finansieringsform kunna komma att slås ut från marknaden. Vidare har framförts att vidareändningspliktens omfattning bör avgöras utifrån en bedömning av SVT:s programtjänster var för sig. *DTU Television AB* och *Skånekanalen AB* anför att regionala sändningar och kanaler som verkar för ökad mångfald i det mångkulturella Sverige skall ges företräde till en utökad vidareändningsplikt. *Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige* anser att vidareändningsskyldigheten enbart skall tilldelas icke-kom-

mersiell, allmännyttig sändningsverksamhet. En majoritet av remissinstanserna anser att ingen eller endast en kommersiell kanal bör omfattas av sändningsplikten.

Bland remissinstanserna finns flera som ifrågasätter om utredningens förslag kan anses stå i överensstämmelse med artikel 31 i USO-direktivet. En del av dessa ifrågasätter också förslagets förenlighet med YGL och RF.

Utredningens förslag att sändningsplikten skall omfatta även s.k. tilläggstjänster får stöd av ett flertal remissinstanser åtminstone såtillvida att vidareändningsplikten skall omfatta text-TV och tjänster som har till syfte att öka tillgängligheten för funktionshindrade. *SVT och UR* avvisar dock utredningens slutsats att ett programföretags specifika, elektroniska programguide (EPG) inte skulle omfattas av vidareändningsplikten.

Post- och telestyrelsen framhåller vikten av att reglerna om tilläggstjänster tillämpas restriktivt och andra remissinstanser, bl.a. *Bredbandsbolaget*, anför att det är av betydelse att regleringen av tilläggstjänster är entydig och att nuvarande formuleringar är alltför vaga för att kunna implementeras i ett digitalt nät. Enligt *TeliaSonera AB* bör lagstiftningen från sändningsplikten uttryckligen undanta sådana tilläggstjänster som inte kan kopplas till behovet av en allsidig upplysning innefattande tillgängligheten också för funktionshindrade. *Teracom AB* anser att vissa tilläggstjänster, t.ex. tjänster som innehåller samhällsviktig information bör omfattas av vidareändningsskyldigheten. I övrigt bör frågan skjutas på framtiden, till dess att utvecklingen av tilläggstjänster stabiliserat sig.

Skälen för regeringens förslag

Utbudet från programföretag med uppdrag att sända television i allmänhetens tjänst

SVT sänder med stöd av sändningstillstånd från regeringen. Verksamheten finansieras med TV-avgiftsmedel. I sändningstillståndet ställer regeringen krav på att sändningsrätten utövas opartiskt och sakligt, att ämnesval och framställning skall ta sikte på vad som är väsentligt och att programföretaget skall ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar. Vidare skall SVT bland annat erbjuda ett mångsidigt programutbud, där det ingår nyheter, samt svara för att sändningarna är tillgängliga i hela landet. Även UR har tillstånd att sända rikstäckande television, men tillståndet ställer inte krav på att det i programutbudet skall ingå nyheter. Däremot föreskrivs att bolaget vid utövandet av sändningsrätten skall utnyttja SVT:s sändningsutrymme enligt överenskommelse bolagen emellan. UR:s program kan därför sägas omfattas av vidareändningsplikten inom ramen för SVT:s programtjänster. Mot denna bakgrund anser regeringen att det som sägs om SVT i allt väsentligt har bärkraft också på UR:s sändningar.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att man bör betrakta det utbud av TV-program som SVT sänder som en helhet, som tillsammans uppfyller kraven för att omfattas sändningsplikt. De villkor om innehåll och tillgänglighet som regeringen genom sändningstillståndet ställer på SVT gäller hela programföretagets utbud. Nu gällande sändningstillstånd för det digitala marknätet tillåter att SVT utför sitt uppdrag att sända TV-

program i allmänhetens tjänst på så sätt att programutbudet fördelas på så många programtjänster som den tillgängliga överföringskapaciteten medger. Så länge SVT organiserar sitt programutbud i enlighet med sitt uppdrag bör utgångspunkten vara att det inte är motiverat att beträffande vidaresändningsplikten bestämma att vissa delar av utbudet är av större allmänt intresse än andra.

Hittills har enigheten varit stor om att programverksamheten för Sveriges Radio, SVT och UR bör spela en betydande och central roll för den mångsidighet, bredd och kvalitet i det samlade radio- och TV-utbud som den svenska publiken har tillgång till. Programföretagen bör stå för ett kvalitetsalternativ i det ökade utbud som finns tillgängligt för hela befolkningen. Förslag om att programföretagen skall begränsa sin verksamhet till färre programtjänster har avvisats, eftersom de med all sannolikhet skulle leda till mindre mångfald, variation och kvalitet i det programutbud som kommer den svenska allmänheten till del.

En parlamentariskt sammansatt kommitté har haft i uppdrag att utifrån en bred omvärldsanalys ta fram ett underlag om de villkor som skall gälla för radio och TV i allmänhetens tjänst och för programföretagen som innehar detta uppdrag. Kommittén, som lämnade sitt betänkande den 26 januari 2005 (SOU 2005:1), förespråkar att programföretagen skall ges möjlighet att utveckla sin verksamhet. En förutsättning är dock att de värden och regler i uppdraget som gäller enligt sändningstillstånden också tillämpas för bolagens verksamhet för nya programtjänster etc.

Vidaresändningsplikts omfattning har, som flera remissinstanser påpekat, även en konkurrensaspekt. Detta är dock inte en fråga som gäller specifikt för kabelsändningarna. Om SVT:s s.k. nischkanaler omfattas av sändningsplikt skulle detta innebära konkurrensfördelar för programföretaget, eftersom nättinnehavaren blir skyldiga att vidarebefordra dessa programtjänster gratis medan konkurrerande programtjänster i huvudsak endast skulle komma att erbjudas som betal-TV. Det finns därmed en risk för att vidaresändningsplikten leder till att andra, kommersiella programtjänster slås ut. En motsvarande konkurrensfördel för SVT kan emellertid anses föreligga även i det digitala marknätet. Samtliga SVT:s programtjänster sänds okrypterade och är därmed tillgängliga utan extra kostnad för alla som kan ta emot sändningarna. Konkurrerande programföretag är däremot beroende av annan finansiering, vilket kan innebära att de endast är tillgängliga mot betalning. Enligt regeringens mening finns det inte några konkurrensproblem som bör föranleda att just kabelanslutna hushåll inte skulle få tillgång till det programutbud från SVT och UR som de har varit med om att finansiera. De konkurrensfrågor som nu berörts angår hänsyn och intressen som i första hand bör beaktas vid en bedömning av vad som är godtagbart när det gäller ett programföretags utförande av uppdraget att sända radio och television i allmänhetens tjänst. Regeringen räknar med att sådana konkurrensaspekter kommer att kunna beaktas i samband med att regering och riksdag tar ställning till vilka villkor som skall gälla för radio- och TV-verksamheten i allmänhetens tjänst under den tillståndsperiod som, enligt vad regeringen har föreslagit i budgetspropositionen för 2005, skall inledas 2007.

Eftersom SVT:s digitala sändningar under beteckningarna 24 respektive Barnkanalen, på samma sätt som SVT1 och SVT2, är finansierade

genom TV-avgifter och kan ses avgiftsfritt av övriga hushåll bör alltså detsamma gälla hushåll anslutna till kabel-TV-nät. Detta bör gälla även Kunskapskanalen, där program producerade av såväl SVT som UR sänds. Det bör i detta sammanhang även framhållas att SVT:s programutbud som sänds enbart i det digitala marknätet motsvarar mindre än frekvensutrymmet för en analog programtjänst, eftersom Barnkanalen och Kunskapskanalen inte sänds samtidigt.

Enligt regeringen bör utgångspunkten vara att samtliga hushåll, oavsett om de är anslutna till ett kabelnät, skall ha tillgång till hela det programutbud som sänds i allmänhetens tjänst.

Med hänsyn till kravet på att ett åläggande av vidaresändningsplikt måste vara proportionerligt, och som det uttrycks i USO-direktivet, ”nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset” och i YGL, ”behövlig med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning”, bör omfattningen av skyldigheten beträffande de TV-avgiftsfinansierade programföretagen dock begränsas. Regeringen anser att vidaresändningsplikten bör omfatta fyra samtidiga TV-avgiftsfinansierade programtjänster. Därigenom kommer hela SVT:s och UR:s nuvarande utbud omfattas. Hur SVT och UR i framtiden kommer organisera sin verksamhet är, som nämnts, en senare fråga. Det är dock inte uteslutet att det i framtiden kan bli aktuellt med att föreslå en utökning av antalet programtjänster som skall sändas vidare.

Förslagets förenlighet med grundlagarna och gemenskapsrätten

Några remissinstanser har ifrågasatt om utredningens förslag överensstämmer med dels den av YGL skyddade rätten att sända program genom tråd, dels skyddet för äganderätten i RF.

Liknande synpunkter har framförts i samband med tidigare lagstiftningsärenden angående vidaresändningsplikten. När det gäller förhållandet till äganderätten kan konstateras att statens rätt att föreskriva en skyldighet för kabel-TV-företagen att vidaresända vissa TV-program är grundlagsfäst genom bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket YGL. Denna bestämmelse får i egenskap av specialreglering anses äga företräde framför de mer allmänt hållna föreskrifterna om äganderätten i 2 kap. 18 § RF (se Lagrådets yttrande i bilaga 8 och i propositionen 1997/98:184 s. 127). Med hänsyn till den begränsning som här föreslås i fråga om omfattningen av sändningsplikten finns det inte heller anledning att anta att den avvägning mellan enskilda och allmänna intressen som ligger till grund för förevarande paragraf kan anses strida mot första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (europa-konventionen). Det kan därför inte anses föreligga något konstitutionellt hinder mot förslaget med utgångspunkt i skyddet för äganderätten.

Regler om vidaresändningsplikt måste, som angetts ovan, även stå i överensstämmelse med artikel 31 i USO-direktivet och YGL. Kravet på proportionalitet enligt direktivet förutsätter att det görs en avvägning mellan å ena sidan nättinnehavarnas intresse av att förfoga fritt över nätkapaciteten och å andra sidan de anslutna hushållens intresse av tillgång till allsidig upplysning på samma villkor som icke kabelanslutna hushåll.

Undantagsregeln i 3 kap. 1 § andra stycket YGL bör tolkas restriktivt eftersom den innebär ett undantag från en grundlagsfäst rättighet att fritt sända radioprogram genom tråd. Av intresse är här bl.a. Lagrådets tidigare nämnda yttrande. Där anges även att såvitt angår de program som finansieras med TV-avgifter får det anses ligga i sakens natur att de bör vidarebefordras till alla innehavare av TV-mottagare – som ju betalar för dessa sändningar – under förutsättning att programmen uppfyller kraven i 8 kap. 1 § första stycket andra meningen radio- och TV-lagen. Regeringen gör mot denna bakgrund bedömningen att den nu föreslagna utvidgningen avseende tv-avgiftsfinansierade programtjänster inte strider mot den av YGL:s skyddade rätten att sända program genom tråd samt att en sådan föreskrift även är förenlig med artikel 31 i USO-direktivet.

Av *Lagrådets* yttrande framgår att Lagrådet anser att det inte finns anledning att anta att förslaget står i strid med YGL, RF, Europakonventionen eller USO-direktivet.

Utbudet från andra programföretag

Med hänvisning till framför allt det starka allmänna intresset att TV-tittare har tillgång till program som sänds av varandra oberoende programföretag som arbetar under krav om saklighet, opartiskhet och en brett programutbud och som når hela befolkningen, har utredningen funnit att vidaresändningsplikt bör gälla även fortsättningsvis för kommersiella programtjänster som uppfyller dessa krav. Av hänsyn till nätinnehavarens grundlagsskyddade intresse av att fritt bestämma över nätkapaciteten och med beaktande av proportionalitetskravet i USO-direktivets artikel 31 har utredningen föreslagit att sändningsplikten begränsas till högst tre samtidigt sända programtjänster. Förslaget innebär en utvidgning av skyldigheten med två programtjänster i förhållande till nu gällande regler.

De analoga sändningarna skall ha upphört den 1 februari 2008. Fram till dess bör – liksom för närvarande – gälla att en kommersiell programtjänst, som vid ikraftträdandet omfattas av sändningsplikten, skall sändas vidare så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. Regeringen avser att återkomma med förslag och då bl.a. ta ställning till om det, sedan det analoga marknätet lagts ned, skall finnas en vidaresändningsskyldighet för andra än TV-avgiftsfinansierade programtjänster. Vidaresändningsplikt för andra än TV-avgiftsfinansierade programtjänster har också anknytning till andra frågor, t.ex. valet av operatörsmodell och tillståndsgivning, som bereds i Regeringskansliet. Starka skäl talar för att alla dessa frågor bör behandlas i ett sammanhang.

Tilläggstjänster

När det gäller utredningens förslag avseende s.k. tilläggstjänster kan konstateras att enligt 2 kap. 1 § andra stycket radio- och TV-lagen krävs inte tillstånd för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt samma lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar

om dygnet från en sådan radiosändare. I prop. 1997/98:184 anfördes att tilläggstjänster som erbjuds i samband med digitala TV-sändningar i huvudsak torde kunna betraktas som sökbar text-TV i radio- och TV-lagens mening samt att vidare sändningsskyldigheten förutom ljud och bild bör omfatta sådan tilläggsinformation som har direkt anknytning till programmen.

Denna typ av tjänster erbjuder i varierande utsträckning tittaren interaktivitet, dvs. tittaren kan själv påverka vad han eller hon vill se eller konsumera. Normalt skiljer man då mellan lokal och central interaktivitet. Vid lokal interaktivitet använder sig tittaren av information som har sänts ut med TV-signalen och lagrats i digital-TV-boxens minne, varifrån den hämtas med hjälp av fjärrkontrollen. Informationen är tillgänglig för alla och utgörs exempelvis av text-TV och textning. Om boxen har ett operativsystem (API) finns det dessutom möjlighet för tittaren att bl.a. få tillgång till mer avancerade tjänster och specifika, av programföretagen utsända elektroniska programguider (EPG) med information om bl.a. TV-program från olika programföretag. Central interaktivitet innebär, till skillnad från lokal, att tittaren kan kommunicera direkt med programföretaget eller operatören genom tillgång till en returkanal som antingen kan finnas i kabelnätet eller i ett annat nät, t.ex. telenätet.

Utredningen har fått i uppdrag att överväga behovet av särskilda regler för EPG:er och interaktiva tjänster som ingår i digitala radio- och TV-sändningar, bl.a. såvitt avser gränsdragningen mellan interaktiva tjänster och de sändningar för vilka allmänna regler skall gälla. I uppdraget ingår även att göra jämförelser med vad som gäller för likartade interaktiva tjänster inom andra områden.

Regeringen avser att ta ställning till frågan om lagreglering av tilläggstjänster efter det att utredningen redovisat sina förslag och överväganden avseende interaktiva rundradiotjänster.

6.4 Nät med analog och digital sändningsteknik

Regeringens förslag: I nät där det sänds programtjänster med såväl analog som digital teknik skall två TV-avgiftsfinansierade programtjänster samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare sändas vidare med analog teknik. Endast de programtjänster som sänds eller har sänts ut med analog teknik skall omfattas.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår ingen särskild reglering för kabelnät där det sänds programtjänster med såväl analog som digital teknik. Utredningen gör den bedömningen att det EG-rättsliga regelverket inte medger någon sådan reglering. I ett till betänkandet fogat särskilt yttrande lämnas dock ett förslag som i huvudsak överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Fastighetsägarna Sverige, Hyresgästföreningen (Riksförbundet), KLYS, SABO, SVT, Journalistförbundet, Svensk Programagentur AB, Boxer TV-access AB, TV4 AB och LO* ansluter sig till förslaget i det särskilda yttrandet eller anser att det kan övervägas.

Radio- och TV-verket, UPC Sverige AB och com hem AB anser, i likhet med utredningen, att en särskild plikt att vidareända analoga sändningar i kabelnät som vidareänder TV-program både analogt och digitalt inte bör åläggas en operatör.

Skälen för regeringens förslag: I ett antal kabelnät kommer det sannolikt att under överskådlig tid vidareändas TV-program med både digital och analog teknik. Med utredningens förslag gäller i sådant fall vidareändningsplikten endast de digitala sändningarna. En sådan ordning kan innebära att de sändningar som omfattas av vidareändningsplikt endast kommer att kunna ses av de hushåll som har skaffat utrustning för digital mottagning, trots att det finns möjlighet att ta emot andra sändningar med analog teknik. Utredningen menar emellertid att det saknas möjlighet att föreskriva en särskild vidareändningsplikt i analog form av sändningar som rent faktiskt kan vidareändas i kabelnät med digital teknik.

Enligt regeringens uppfattning är det inte rimligt att åberopa digitaliseringen av marknätet som motiv för att kabelanslutna hushåll skall vara tvungna att skaffa digital mottagningsutrustning för att kunna fortsätta att se de programtjänster som omfattas av sändningsplikten. Genom digitaliseringen utnyttjas frekvensutrymmet för marksänd TV, som är en knapp resurs, på ett mer effektivt sätt. I stället för nuvarande tre analoga TV-kanaler får allmänheten tillgång till för närvarande ett 30-tal programtjänster med digital teknik. Det är av ekonomiska skäl inte möjligt att bedriva parallella analoga och digitala marksändningar under någon längre tid. För kabel-TV-näten är situationen däremot en annan. Kabelnäten har ofta kapacitet för 30 analoga kanaler eller fler. Även om man med digital teknik kan öka överföringskapaciteten ytterligare är skälen för kabeloperatörerna att upphöra med de analoga sändningarna inte lika starka. Enligt utredningen avser kabel-TV-företagen för närvarande att fortsätta sända analogt så länge kunderna önskar det.

Det går naturligtvis inte att med säkerhet säga hur kabel-TV-företagen kommer att agera i en situation där de kommer att vara skyldiga att vidareända program digitalt men inte analogt. Det är möjligt att de kommer att fortsätta att sända ut de nuvarande sändningspliktiga programmen analogt. Utredningens förslag, att inte särskilt reglera vidareändningsplikten i s.k. blandade nät, ökar emellertid osäkerheten om vad som kommer att gälla. Det kommer inte att finnas någon lagstiftning som hindrar att ett kabel-TV-företag helt slutar vidareända de sändningspliktiga programmen analogt, att de låter de sändningspliktiga programmen ingå i ett avgiftsbelagt analogt programpaket eller begär en avgift av programföretagen för att även sända de sändningspliktiga programmen analogt. Följden av utredningens förslag kan därmed bli att kommersiella TV-kanaler som inte omfattas av sändningsplikten kan tas emot i analog form av alla anslutna hushåll, medan program som sänds i allmänhetens intresse och andra program som omfattas av sändningsplikten endast blir tillgängliga för de hushåll som har skaffat digital mottagningsutrustning. Man kan alltså inte bortse från risken att tillgängligheten till de program som omfattas av sändningsplikten kommer att försämrats både i jämförelse med dagens situation och i förhållande till andra TV-kanaler som sänds analogt i kabelnäten.

Mot denna bakgrund anser regeringen att utredningens förslag inte tillräckligt väl tillgodoser kravet att de som bor i kabelanslutna fastigheter har tillgång till ett grundläggande utbud av TV-program även efter det att de analoga marksändningarna har upphört.

Kabel-TV-företagen bör därför vara skyldiga att sända vissa sändningspliktiga program i analog form i alla kabelnät där det förekommer såväl analoga som digitala sändningar. Skyldigheten bör motsvara den som gäller i dag, dvs. två programtjänster från TV-företag som finansieras av TV-avgiftsmedel samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare. Endast de programtjänster som för närvarande sänds ut analogt, SVT1, SVT2 och TV 4, bör omfattas av skyldigheten. Övriga programtjänster som omfattas av sändningsplikt behöver endast sändas vidare digitalt. Det kommer inte att finnas något tvång för en kabeloperatör att sända samma program i såväl digital som analog form. Skyldigheten kommer därför inte att innebära något påtagligt ökat kapacitetsutnyttjande i jämförelse med vad som gäller nu. Med hänsyn härtill anser regeringen att skyldigheten står i överensstämmelse med grundlagarna och EG-rätten.

6.5 Upphovsrättsliga frågor

Regeringens förslag: Förutsättningarna för vidaresändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) måste vara uppfyllda för att vidaresändningsplikt skall gälla. En bestämmelse med hänvisning till upphovsrättslagen införs i radio- och TV-lagen.

Regeringens bedömning: Det bör för närvarande inte införas några särskilda regler i radio- och TV-lagen om fördelningen av kostnader för ersättning till rättighetshavarna eller om att programföretaget skall tillhandahålla den programbärande signalen till nätinnehavaren. Regler om med vilken standard en sändning skall återutsändas bör inte heller införas.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning vad avser regler om med vilken standard en sändning skall återutsändas. I övrigt föreslår utredningen följande. Nätoperatörer har rätt till skälig ersättning från programföretag för kostnader på grund av avtalslicens som avses i 26 f lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) om kostnaderna är orimligt betungande för operatören. Om parterna inte kan komma överens skall Radio- och TV-verket efter ansökan kunna besluta om fördelning av kostnaderna. Programföretaget skall tillhandahålla den programbärande signalen till nätinnehavare som enligt 8 kap. 1 § är skyldiga att vidaresända programtjänsten eller som sannolikt inom rimlig tid skulle omfattas av en sådan skyldighet, om programtjänsten distribuerades i nätet utan kostnad för själva mottagningen.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal instanser, däribland *Radio- och TV-verket*, har inget att erinra mot utredningens förslag om reglering av rättighetskostnader. Majoriteten avstyrker, kritiserar eller för fram andra

sätt att motverka att vidareändningsplikten ger upphov till omfattande rättighetskostnader för nätoperatörerna.

Flera remissinstanser ifrågasätter förbudet för kabel-TV-förta- gen att ta betalt av hushållen för vidareändningen. *Föreningen Copyswede* anmärker att kravet på ersättning kan uppskattas till drygt en krona per hushåll och månad för samtliga programtjänster som sänds ut av SVT och UR.

Tillämpningen av rekvisiten ”skälig ersättning” och ”orimligt betungande” torde, enligt några instanser, bli svårtillämpade och *Stockholms Universitet (Fakultetsnämnden)* anser bl.a. därför att avtalsfrihet borde råda.

Vissa remissinstanser, exempelvis *Canal Digital Sverige AB*, *UPC Sverige AB*, *com hem AB*, *Bredbandsbolaget* och *TeliaSonera AB* anser att distribution av programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt skall undantas från skyldigheten att betala upphovsrättsavgift och att nätoperatörerna skall ha rätt till ersättning för distribution. *Post- och telestyrelsen* och *Konkurrensverket* betonar vikten av att begränsa vidareändningsplikten. *Post- och telestyrelsen* anser att det i vart fall bör övervägas om inte ersättningen till upphovsmännen skall prisregleras, alternativt att man inför undantag i upphovsrätten vid förmedling av programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt.

SVT, *UR* och *TV4 AB* anför att utredningen helt tycks ha förbisett att programföretagen har förvärvat rättigheter till vidareändning i kabel som den som vidareänder programtjänsterna rätteligen borde ersätta. Förslaget lämnar enligt SVT och UR i alltför hög grad frågan till den framtida rättstillämpningen på alltför otydliga överväganden. Även andra instanser anser att konsekvenserna av ersättningsfrågan måste utredas ytterligare.

Förslaget om leveransplikt för programföretagen har fått ett blandat mottagande. Några instanser, bland andra *Föreningen Copyswede*, invänder att rättighetsfrågorna inte tillräckligt har analyserats och ifrågasätter om en leveransplikt för programföretagen är motiverad. *Stockholms universitet (Fakultetsnämnden)* anser att programföretagen måste ha möjlighet att neka vidareändning eftersom saken är relaterad till frågan om hur ersättning för programinnehåll skall hanteras. Av de remissinstanser som tillstyrker eller inte har någon erinran mot utredningens förslag, bland andra *Post- och telestyrelsen* och *Konkurrensverket*, anför att det är positivt med ömsesidiga skyldigheter.

Få remissinstanser har uttalat sig angående frågan om med vilken standard en sändning skall återutsändas. *Teracom AB* instämmer i utredningens bedömning att det med hänsyn till upphovsregleringen inte torde vara möjligt att inom ramen för vidareändningsplikten lagstifta om med vilken standard en sändning skall återutsändas. *SVT* och *UR* anför programföretagen kan åberopa sin signalrätt enligt upphovsrättslagen för att ställa sådana krav och att en tillämpning av signalrätten kan vara motiverad för att säkerställa att mottagningen kan ske av de tjänster som bolagen tillhandahåller.

Rättighetsklarering enligt upphovsrättslagen

Vid vidareändring av TV-program via kabel görs programmet tillgängligt för allmänheten genom vad som idag betecknas som ett offentligt framförande. I lagrådsremissen Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, som regeringen beslutade den 20 januari 2005, föreslås i stället beteckningen överföring till allmänheten. I den mån det aktuella TV-programmet är ett upphovsrättsligt skyddat verk utgör detta ett förfogande som enligt upphovsrättslagen är förbehållet den som innehar upphovsrätten till programmet i fråga. Upphovsrättshavarens tillstånd krävs alltså för vidareändring. Vidare följer av 48 § upphovsrättslagen att ljudradio- och TV-företag, i egenskap av innehavare av s.k. till upphovsrätten närstående rättigheter, har ensamrätt till sina utsändningar (signalrätt). Vidareändring av dessa kan därför inte ske utan programföretagens tillstånd. För att förenkla för den som vid vidareändring vill utnyttja det upphovsrättsligt skyddade verket finns i 26 i § upphovsrättslagen bestämmelser om s.k. avtalslicens. Dessa gör det möjligt att på kollektiv väg sluta avtal med verkan för samtliga berörda upphovsrättshavare. Det förtjänar dock att i detta sammanhang poängteras att reglerna om avtalslicens inte omfattar radio- eller TV-företagens signalrätt. Enligt 26 f § upphovsrättslagen får samtidig och oförändrad återutskickning av TV-program via kabel ske om det föreligger en avtalslicens samt om programföretaget har lämnat sitt medgivande. Avtalen kan innehålla villkor om ersättning från nätinnehavaren. Reglerna överensstämmer med motsvarande regler i flera andra länder och bygger på internationella upphovsrättsliga konventioner och på rättsakter inom den europeiska gemenskapen.

Rättighetshavarna har hittills avstått från att begära någon särskild ersättning för vidareändring av TV-programtjänster för vilka sändningsplikt råder. Enligt Föreningen Copyswede, som företräder olika rättighetshavarorganisationer bl.a. när det gäller avtal om vidareändring i kabelnät, kommer ersättning i framtiden att begäras.

Med anledning av den förändrade inställningen från rättighetshavarnas sida har utredningen föreslagit en ordning där nätinnehavarna ensamma skulle få bära kostnaderna för ersättning enligt upphovsrättslagen som vidareändringen föranleder, men att de i vissa fall skulle kunna få övervältra en del av denna kostnad på programföretagen. Förslaget har fått ett övervägande negativt mottagande hos remissinstanserna. Några remissinstanser anser att nätinnehavarna borde få ta ut en eventuell rättighetskostnad av de enskilda hushållen, andra förordar att lagstiftningen ändras så att ersättning inte skall kunna utgå för vidareändring som nätinnehavaren är förpliktigad till genom lagstiftning.

Regeringen anser att frågor om utnyttjande av verk och prestationer som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter i första hand bör regleras genom avtal mellan berörda parter. Lagstiftningslösningar bör övervägas först om mer allvarliga missförhållanden uppstår. Vidare saknas, enligt regeringens bedömning, förutsättningar för att ändra de upphovsrättsliga reglerna på området, vilket vissa remissinstanser har förordat. För att förtydliga att sändningsplikten endast gäller om förutsätt-

ningarna i upphovsrättslagen är uppfyllda införs en hänvisning i radio- och TV-lagen.

Lagrådet har anfört att det för sin del inte har möjlighet att bedöma om det finns grundad anledning att anta att parterna kan träffa de avtal som behövs, däribland fördelningen av de upphovsrättsliga kostnaderna, utan att bestämmelserna i 8 kap. 1 § behöver ändras. Lagrådet har ansett att de föreslagna bestämmelserna bör bli föremål för ytterligare överväganden. Regeringen anser emellertid inte att det finns anledning att befara att det skulle behöva uppstå alltför stora svårigheter för berörda parter att träffa de överenskommelser som behövs för vidareändning. Några särskilda åtgärder, såsom införande av bestämmelser med reglering av kostnadsansvaret, är därför inte påkallade för närvarande. Skulle förhållandena förändras, får dock frågan övervägas på nytt.

Skall programföretagen vara skyldiga att tillhandahålla nätinnehavarna programsignalen?

Som angetts ovan förfogar programföretagen enligt 48 § upphovsrättslagen över rätten till återutsändning av sända program. Vidaresändningsplikten får anses förutsätta att programföretagen samtycker till vidareändningen. Någon lagreglerad skyldighet för ett programföretag att tillhandahålla en nätoperatör programsignalen för vidareändning finns emellertid inte. Enligt utredningen finns en risk för att avsaknaden av en leveransplikt skulle kunna innebära en hämsko på teknik- och marknadsutvecklingen för alternativa sätt att distribuera TV-program. Det anförs att ett företag som vill erbjuda abonnenter ett brett utbud av TV-program i ett annat kabelnät än det traditionella kabel-TV-nätet för att få kunder sannolikt måste kunna distribuera programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt. I avsaknad av en leveransplikt har programföretagen möjlighet att antingen helt vägra vidareändning av TV-signalen eller ta orimligt betalt för rätten att vidareända, vilket enligt utredningen talar för att en leveransskyldighet bör införas.

Det är givetvis av största vikt att en vidareändning inte hindras genom att ett radioföretag vägrar att ge sitt tillstånd eller ställer oskälliga villkor för sändningen. Enligt regeringens uppfattning finns det emellertid inte några särskilda skäl att anta att så skulle ske. Dessutom innebär den föreslagna leveransplikten en inskränkning i programföretagens signalrätt. Regeringen anser därför att en regel om leveransplikt för programföretagen inte är motiverad och därför inte bör införas.

Hur skall TV-signalen vidarebefordras?

Till skillnad från analoga sändningar finns det vid digitala sändningar olika tekniska standarder för överföring av TV-signalen. Det innebär att det kan uppstå frågor om hur signalen skall vidareändas i näten. I detta sammanhang kan nämnas att enligt lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att det vid sändning av TV-tjänster och program till allmänheten skall användas vissa sändningsstandarder. Föreskrifterna får gälla sändningar som görs i s.k. bred-

bildsformat, har hög upplösning eller är helt digitala och får gälla oavsett om det rör sig om sändning genom tråd, över satellit eller från sändare på jordytan.

Av 48 § upphovsrättslagen följer att en sändning inte får återutsändas utan programföretagets samtycke. Härigenom tillerkänns programföretagen en självständig spridningsrätt. Eftersom kravet på samtycke är ovillkorligt saknas anledning att anlägga några upphovsrättsliga aspekter på frågan om med vilken teknisk standard vidareändningen skall ske. Det är en avtalsfråga mellan parterna. Programföretagen synes också normalt tillåta vissa ändringar som är nödvändiga för att kunna sända ut TV-signalerna i näten, så länge detta inte påverkar det som tittaren uppfattar av TV-programmet.

Vidareändning enligt radio- och TV-lagen skall enligt 8 kap. 1 § andra stycket ske så att sändningen kan tas emot på ett tillfredsställande sätt. Det ställs alltså inget krav på att vidareändningen skall ske med samma tekniska standard som den mottagna signalen. Med utgångspunkt från de intressen vidareändningsplikten skall tillgodose framstår valet av teknisk standard som mindre viktig, såvida valet inte inverkar på hushållets möjligheter att tillgodogöra sig de program och de tjänster som omfattas av sändningsplikten.

Liksom utredningen anser regeringen att de upphovsrättsliga aspekterna medför att det inte är möjligt att inom ramen för vidareändningsplikten lagstifta om med vilken standard en sändning skall återutsändas.

6.6 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Äldre bestämmelser om vidareändningsplikt skall gälla i områden där marksändningar sker med analog teknik. Tills vidare skall en programtjänst som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik, och som enligt äldre föreskrifter skall sändas vidare i kabelnät, sändas vidare enligt de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. Vidareändningsplikten för den programtjänst som inte är TV-avgiftsfinansierad skall dock upphöra den 1 februari 2008.

Regeringens bedömning: De övriga övergångsproblem som kan komma att uppstå bör kunna hanteras inom ramen för Radio- och TV-verkets möjlighet att medge undantag från vidareändningsskyldigheten.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i stort med regeringens. Utredningen har dock inte föreslagit någon övergångsbestämmelse för de programtjänster som för närvarande sänds ut analogt.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket*, *Fastighetsägarna Sverige*, *Hyresgästföreningen (Riksförbundet)* och *SABO* instämmer i utredningens förslag.

SVT och *UR* instämmer i stora delar i utredningens överväganden. De menar att dispenser bör lämnas efter samråd med respektive programföretag när de avser deras programtjänster.

Modern Times Group AB anser att incitamenten att gå från analog till digital teknik försvinner med utredningens förslag. Dispensansökningar kommer enligt *Modern Times Group AB* snarare vara regel än undantag.

Teracom AB delar inte utan invändningar utredningens förslag om hur övergångsbestämmelserna skall utformas. En tänkbar lösning skulle, enligt *Teracom AB*, vara att lämna en generell dispens innebärande att det är tillåtet för varje enskild kabeloperatör att under viss tid själv bestämma om vidareändning skall ske analogt eller endast digitalt eller både analogt och digitalt. *Boxer TV-access AB* föreslår en förenklad regel som innebär att samtliga nät skall vara digitaliserade inom en viss period efter släckningen av de analoga marknäten.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Som tidigare nämnts har riksdagen beslutat att de digitala TV-sändningarna skall byggas ut och att de analoga TV-sändningarna skall läggas ned etappvis och ha upphört helt senast den 1 februari 2008. För de delar av landet där det fortfarande förekommer såväl analoga som digitala sändningar bör äldre bestämmelser fortsätta att gälla. Det innebär att kabeloperatörerna kommer att kunna fortsätta att såväl ta emot som vidareända TV-signalen i analog form. Dessutom betyder det att endast det antal programtjänster som i dagsläget omfattas av sändningsplikt behöver sändas vidare kostnadsfritt i kabelnäten. En annan följd är att det inte krävs att digitala program vidareändas i kabelnät där det inte förekommer någon digital distribution i övrigt.

De äldre bestämmelserna kommer alltså att gälla i områden där mottagningen av de markbundna sändningarna alltså sker på analog väg fram till den tidpunkt då dessa sändningar helt har upphört, vilket enligt riksdagens beslut skall ske senast den 1 februari 2008.

Som angetts föreslår regeringen att vidareändningsskyldigheten för den programtjänst som inte finansieras med TV-avgifter skall upphöra att gälla den 1 februari 2008. Vidare har angetts att regeringen avser att senare återkomma till riksdagen med överväganden och förslag om vad som i framtiden bör gälla beträffande vidareändning av icke avgiftsfinansierade programtjänster. På grund härav bör det införas en bestämmelse motsvarande den nu gällande övergångsbestämmelsen punkten 3, som innebär att de programtjänster som för närvarande sänds analogt i marknätet omfattas av vidareändningsplikten. Vidareändningsplikten för den programtjänst som inte finansieras med TV-avgifter bör dock, som tidigare nämnts, upphöra att gälla den 1 februari 2008.

Vissa kabel-TV-nät är redan anpassade till den digitala tekniken medan andra inte är det. Hur det kommer att se ut i februari 2008, när det analoga marknätet är helt nedsläckt, är inte möjligt att uttala sig om i dag. Det kan antas att en övergång till digital teknik på sikt kommer att ske, men det är troligt att det för somliga kabelnät inte är affärsmässigt motiverat att omedelbart göra en sådan uppgradering som krävs för att vidareändningarna skall kunna ske digitalt.

Mot bakgrund härav kommer kabel-TV-nät som inte är anpassade till digital teknik att behöva hanteras på särskilt sätt. Det bör lämpligen ske inom ramen för Radio- och TV-verkets dispensmöjlighet enligt 8 kap. 6 § radio- och TV-lagen.

Enligt denna bestämmelse får Radio- och TV-verket medge undantag från sändningsplikt om det finns särskilda skäl. I prop. 1991/92:53 uttalas

att bestämmelsen kan tillämpas till exempel i förhållande till nätinnehavare av nät med få kanaler (frekvensutrymme) eller av mindre omfattning (s. 56). Det bör således kunna meddelas dispens främst om det finns tekniska eller ekonomiska hinder mot att övergå till digital teknik. För innehavare av små kabelnät är det inte alltid motiverat av affärsmässiga skäl att uppgradera nätet. Det kan i sådana fall föreligga skäl att medge undantag från 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen.

Den omfattning som sändningsplikten får enligt regeringens förslag innebär att ytterligare en programtjänst som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter kommer att omfattas av vidaresändningsplikten i förhållande till vad som nu gäller. Så länge digital teknik används innebär det dock en minskning av det frekvensutrymme som tas i anspråk. I de fall digital-analog-omvandling sker skulle en oinskränkt skyldighet att vidaresända samtliga programtjänster i analog form däremot innebära en mindre utvidgning av sändningsplikten i kapacitetshänseende i förhållande till dagsläget. För att undvika detta bör Radio- och TV-verket kunna undanta vissa programtjänster från sändningsplikten. I detta sammanhang kan det övervägas om det är möjligt att bevilja en generell dispens för nät av till exempel en viss storleksordning. Det är dock verket som har att ta ställning till detta.

Hur omfattande sändningsplikten skall vara i får bestämmas utifrån nätets kapacitet och vilken påverkan en oinskränkt sändningsplikt i analog form skulle få för nätinnehavarens möjligheter att använda nätet för annan TV-distribution alternativt andra användningsområden. Denna bedömning bör göras i samråd med kabel-TV-företagen och programföretagen.

7 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens förslag innebär att sändningsplikten kommer att utökas med ett program från TV-avgiftsfinansierade företag. Förslaget innebär också att sändningsplikten för den kommersiella programtjänsten tas bort den 1 februari 2008. Utvidgningen under en övergångsperiod av sändningsplikten i kapacitetshänseende medför en viss inskränkning av det kommersiella utnyttjandet av näten. Det är svårt att ha någon säker uppfattning om vilka ekonomiska konsekvenser den utökade sändningsplikten får för nätoperatörer och programföretag. Regeringen bedömer dock att den föreslagna utvidgningen, som är betydligt mindre är den som utredningen har föreslagit, inte bör medföra några större ekonomiska konsekvenser för nätoperatörerna. Konsekvenserna av att ingen kommersiell programtjänst skall omfattas av sändningsplikt efter den 1 februari 2008 är svårare att bedöma.

När det gäller digitaliseringen av näten och kostnaden för detta bör framhållas att regeringens förslag inte innebär något tvång att digitalisera näten så snart de analoga marksändningarna upphör. Radio- och TV-verket har som nämnts befogenhet enligt 8 kap. 6 § radio- och TV-lagen att meddela dispens från skyldigheten att vidaresända TV-program digitalt, om det finns anledning för ett kabelnät att inte uppgradera nätet för digital teknik. Det får anses ligga i linje med den allmänna tekniska utveck-

lingen att en digitalisering kommer till stånd, bl.a. eftersom det möjliggör ett effektivare kapacitetsutnyttjande. Regeringen gör därför bedömningen att den digitalisering som kommer att genomföras i näten i allt väsentligt skulle ha gjorts oberoende av förslagen om sändningsplikt. Möjligen kan det tänkas att övergången till digital sändningsteknik till följd av förslagen kommer att ske något tidigare än vad som annars skulle ha varit fallet.

Regleringen kommer sannolikt medföra viss utökning av befintliga arbetsuppgifter för Radio- och TV-verket. Det är rimligt att anta att ärenden om dispens från vidaresändningsplikten kommer att öka. Det är dock svårt att uppskatta hur många fler ärenden det kan röra sig om. Regeringen bedömer att förslaget kan finansieras inom ramen för befintliga medel.

Som tidigare angetts får Radio- och TV-verkets beslut i dispensärenden överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Mot bakgrund av vad som framkommit angående det fåtal prövningar av dispensärenden som gjorts under de senaste åren kan det rimligen antas att det endast blir fråga om ett försumbart antal ärenden som kan komma att överklagas till Länsrätten i Stockholms län och Kammarrätten i Stockholm. Den ökade arbetsbörda som detta kan medföra för domstolsväsendet bedöms därför vara marginell och ryms inom domstolarnas befintliga anslag.

8 Författningskommentarer

8.1 Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) enligt avsnitt 2.1

1 kap. 3 §

Ändringen är föranledd av förslaget till ny lydelse av 8 kap. 1 § första stycket. Liksom tidigare gäller att med undantag för reglerna om vidare-sändningsplikt är radio- och TV-lagen endast tillämplig för trådsändningar som når fler än 100 hushåll. Däremot utvidgas vidaresändningsplikten till att gälla även sändningar som når 10 eller färre hushåll, om ett betydande antal hushåll använder nätet som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar. Detta följer av den nya lydelsen av 8 kap. 1 § första stycket.

Genom denna ändring kommer de kriterier som anges i första stycket att överensstämma med dem som anges för tillämpningen av YGL enligt lagrummets nuvarande andra stycke. Genom en redaktionell ändring sammanförs därför det andra stycket med det första.

8 kap. 1 §

Bestämmelsen i *första stycket* ändras för att innehållet och lydelsen i princip skall överensstämma med artikel 31 i USO-direktivet. Med elektroniskt kommunikationsnät avses detsamma som enligt 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Av lydelsen framgår emellertid att bestämmelsen är tillämplig endast på trådbundna nät och såle-

des inte på exempelvis satellitnät. Användningen av begreppet elektroniskt kommunikationsnät innebär, till skillnad från vad som gällt tidigare, att vidareändningsplikt kan åvila inte bara vad som kan kallas traditionella kabel-TV-nät, dvs. nät som inrättats för att distribuera TV-sändningar, utan även andra kabelnät som bredbandsnät. Undantag görs emellertid fortfarande för distribution genom det allmänna telefonnätet, (se sjätte stycket).

Ett första kriterium för vidareändningsplikt är att nätet används för överföring av TV-sändningar till allmänheten. Nät som sänder TV-program till en sluten krets av användare omfattas därmed inte. Detta innebär ingen ändring i förhållande till gällande rätt. Därutöver krävs att ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar. USO-direktivet är inget minimidirektiv utan ingår i ett s.k. harmoniserande regelverk. Utrymmet för avvikelser från direktivet vid införlivandet med nationell rätt är därför litet. Det påkallar försiktighet i fråga om att i lagtext använda en annan terminologi än i direktivet. Detsamma gäller för att i motiven ge vägledning i tolkningsfrågor, eftersom EG-domstolen är exklusivt behörig att göra uttalanden om innebörden av EG-rättens regler.

I direktivet används begreppet slutanvändare som beteckning på dem till vars förmån vidareändningsplikten gäller. I lagen om elektronisk kommunikation definieras slutanvändare som ”användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster”. Med hänsyn till att vidareändningsplikt liksom i dag inte bör gälla sändningar till sjukhus, hotell, sportanläggningar, varuhus och liknande har i lagtexten ordet hushåll valts framför slutanvändare.

Rekvisitet ”ett betydande antal” är, som angetts i avsnitt 6.2, uppfyllt antingen om antalet hushåll i absoluta tal är betydande eller om en betydande andel av det totala antalet hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar. I det första fallet torde gränsen för ett betydande antal kunna sättas vid fler än 100 hushåll. Med en betydande andel hushåll av de till nätet totalt anslutna torde avses åtminstone mer än hälften.

För att bedöma om hushållen använder nätet som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar kan man resonera på följande sätt. Om en operatör erbjuder ett brett utbud av TV-program utöver de programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt bör man kunna presumera att hushållen använder nätet som sitt huvudsakliga medel för TV-tittande. Erbjuder nätoperatören enbart ett begränsat antal betal-TV-kanaler har man däremot anledning att utgå från att nätet inte är det huvudsakliga medlet för anslutna hushåll att ta emot TV-sändningar.

Det kan inträffa att flera operatörer erbjuder samma hushåll att ta emot TV-sändningar via sitt nät. Så kan vara fallet om t.ex. en fastighet är ansluten både till ett traditionellt kabel-TV-nät och till ett fiberbaserat bredbandsnät huvudsakligen avsett för internetanslutning. Vidareändningsplikten bör då avgöras för varje nät för sig, utan någon jämförelse av om hushållet använder det ena eller det andra nätet mest. Om sålunda båda operatörerna erbjuder ett brett utbud av TV-program och antalet hushåll som utnyttjar nätet för att ta emot TV-sändningar uppgår till fler

än 100 eller till mer än hälften av till nätet anslutna hushåll föreligger vidaresändningsplikt för bägge operatörerna.

Som utvecklats närmare i avsnitt 6.2, är det nätoperatören som ansvarar för att sändningsplikten uppfylls, oavsett om operatören äger nätet eller disponerar hela eller delar av det på grund av avtal om nyttjanderätt. Med hänsyn till att vidaresändningsplikten ligger på nätoperatören avses med nät operatörens logiska nät, oberoende av vem som äger de fysiska beståndsdelarna.

Avseende innebörden av vidaresändningsplikten och de krav som ställs på de programtjänster som kan komma i fråga för den har inga ändringar gjorts i förhållande till nuvarande bestämmelser. De programtjänster som i dag omfattas av vidaresändningsplikt sänds under betydligt mer detaljerade villkor än vad som framgår av lagtexten. Avsikten är att samma principer skall gälla även fortsättningsvis.

Nytt är däremot en hänvisning till lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Syftet härmed är att tydliggöra att vidaresändningsplikten endast gäller om förutsättningarna för vidaresändning enligt nämnda lag är uppfyllda.

I *andra stycket* görs en redaktionell ändring men någon ändring i sak är inte avsedd. Vidare ändras stycket på sätt att det undantag som hittills gällt för program som sänts ut enbart med digital teknik tas bort. I de fall kabel-TV-nät inte är anpassade för digitala sändningar när de analoga sändningarna upphör finns det, som angetts i avsnitt 6.6, en möjlighet för Radio- och TV-verket enligt 8 kap. 6 § radio- och TV-lagen att medge undantag.

I *tredje stycket* görs endast en redaktionell ändring.

Förutom en redaktionell ändring fastslås, genom ändringen i *fjärde stycket*, att sändningsplikten inte omfattar fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, det vill säga för närvarande SVT1, SVT2, 24 och Barnkanalen/Kunskapskanalen. Sändningsplikt omfattar även de TV-program som UR sänder inom ramen för SVT:s sändningsutrymme. Genom punkten 2 läst tillsammans med punkten 3 i övergångsbestämmelsen omfattas programtjänsten TV 4 av vidaresändningsplikt så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller för programföretaget. Av övergångsbestämmelsen framgår dock att sändningsplikten för TV 4 med stöd av övergångsbestämmelsen upphör att gälla senast den 1 februari 2008.

Ett nytt *femte stycke* införs som innehåller en bestämmelse som avser sådana kabelnät där det vidaresänds programtjänster med såväl analog som digital teknik. I sådana nät skall minst två programtjänster från TV-avgiftsfinansierade företag samt en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare sändas vidare med analog teknik, under förutsättning att programtjänsterna sänds eller har sänts ut analogt. Övriga programtjänster som omfattas av vidaresändningsplikt enligt fjärde stycket får sändas vidare analogt eller digitalt.

Det nya *sjätte stycket* motsvarar det tidigare femte stycket. Förutom en mindre redaktionell ändring har den tidigare benämningen kopplat telenät ändrats till ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall. Avsikten är uppnå en enhetlig terminologi. Någon ändring i sak är inte avsedd. Undantaget omfattar därför fortfarande t.ex.

anläggningar där abonnenter ges tillgång till TV-program genom att vara anslutna till ett kopplat telenät genom s.k. ADSL-teknik, se avsnitt 6.2. *Lagrådet* har ansett att benämningen ”ett allmänt kommunikationsnät som består av parkabel av metall bör ersättas av ett mera lättfattligt uttryck, eventuellt ”det allmänna telefonnätet”. I 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns en definition av allmänt telefonnät. I motiven till bestämmelsen anges att exempel på sådan teknik som bör göra att ett nät inte är att anse som ett telefonnät är ADSL (prop. 2002/03:110, sid. 358). Bestämmelsen bör därför inte ändras på det sätt som *Lagrådet* har föreslagit.

Det nya *sjunde stycket* motsvarar det tidigare sjätte stycket förutom en redaktionell ändring.

Övergångsbestämmelser

p. 2.

I områden där nedläggning av de analoga TV-sändningarna har skett skall de nya reglerna tillämpas. Däremot skall bestämmelser om vidare-sändningsplikt tillämpas i sin äldre lydelse i områden där enbart analoga marksändningar fortfarande förekommer. I områden där det går att ta emot program från flera sändare skall de nya reglerna tillämpas av de nätinnehavare som tar emot program från den sändarstation där de analoga sändningarna har upphört.

p. 3.

Bestämmelsen innebär att programtjänsterna SVT1, SVT2 och TV 4 fortsätter att omfattas av sändningsplikt efter ikraftträdandet så länge villkoren enligt 8 kap. 1 § första stycket för sändningsplikt gäller. Det innebär att nätinnehavarna inte kan utesluta dessa programtjänster till förmån för några andra. Om de tillståndsvillkor som gäller för SVT1, SVT2 och TV 4 fortfarande är i kraft när de nya föreskrifterna träder i kraft kommer därför sändningsplikten att gälla om villkoren inte ändras i berört hänseende. Sändningsplikten för TV 4 skall dock senast upphöra att gälla den 1 februari 2008. De programtjänster som skall sändas vidare med stöd av bestämmelsen räknas in i det antal programtjänster som sändningsplikten enligt 8 kap. 1 § fjärde stycket omfattar.

8.2 Förslaget till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) enligt avsnitt 2.2

8 kap. 1 §

Ändringarna i *fjärde och femte styckena* innebär att sändningsplikten, i alla typer av nät, för den programtjänst som inte finansieras med TV-avgifter tas bort.

Uppdraget

Utredningen har fått i uppdrag att på en rad punkter analysera och överväga behovet av ändringar i framför allt radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift samt föreslå de lagändringar som föranleds av övervägandena.

I detta delbetänkande behandlas den del av uppdraget som innebär att utredningen skall överväga vilka författningsändringar som behövs för att säkerställa att de som bor i kabelanslutna fastigheter har tillgång till ett grundläggande utbud av TV-program även efter det att de analoga marksändningarna har upphört.

Bakgrund

I 8 kap. radio- och TV-lagen finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kabel-TV-nät att vidarebefordra vissa TV-program till de boende (must carry). Nätinnehavarna är bl.a. skyldiga att i kabelnät vidareända vissa program som sänds med tillstånd av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Vidaresändningsplikten innebär en inskränkning i nätinnehavares grundlagsenliga yttrandefrihet och rätt att fritt sända radioprogram genom tråd. Att en sådan inskränkning får ske följer av 3 kap. 1 § andra stycket YGL. Enligt denna bestämmelse får det föreskrivas skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning.

Riksdagen har den 28 maj 2003 beslutat att de analoga marksändningarna skall vara avvecklade senast den 1 februari 2008 (prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33 och rskr. 2002/03:196). Nedläggningen av de analoga TV-sändningarna skall ske etappvis och påbörjas tidigast när en anpassning av must carry-lagstiftningen har skett till att alla marksändningar är digitala.

Att de analoga marksändningarna ersätts med digitala sändningar innebär bl.a. att TV-utbudet kommer att vara större och se annorlunda ut än tidigare. Digitaliseringen och den allmänna konvergensutvecklingen medför också att det är möjligt att distribuera TV-sändningar i andra trådbundna nät än traditionella kabel-TV-nät, exempelvis i bredbandsnät, kopplade telenät och elnät.

Överväganden och förslag

Vidaresändningsplikten skall finnas kvar

Reglerna om vidaresändningsplikt i kabelnät har till syfte att säkerställa att de som bor i en fastighet som är kabelansluten har tillgång till samma programutbud som de skulle ha haft om fastigheten inte hade varit ansluten till ett kabelnät och därigenom mildra effekterna av det faktiska monopol på trådsändningskapaciteten inom ett visst område som nätin-

nehavarna har. Reglerna är motiverade av att det finns ett starkt allmänt intresse av att befolkningen i hela landet nås av det programutbud som utgör public service och som finansieras via TV-avgiften eller som sänds under väsentligen samma villkor som public service. Genom detta främjas yttrandefrihet och informationsfrihet. Hushållen ges tillgång till ett mångsidigt programutbud som under krav på saklighet och opartiskhet tar hänsyn till olika åldersgruppers behov, intresset av att spegla kulturell mångfald, funktionshinderade behov och andra samhällsviktiga intressen.

Utredningen bedömer att de skäl som bär upp reglerna om vidareändningsplikt i svensk lagstiftning fortfarande är giltiga och kommer att vara det även efter det att de analoga marksändningarna har upphört. Andra möjligheter för att garantera de kabelanslutna fastigheterna tillgång till ett grundläggande TV-utbud efter digitaliseringen av marknätet anser vi vara otillräckliga. Ett lagstadgat krav på vidareändningsplikt är motiverat utifrån ett starkt allmänt intresse av att tillförsäkra alla hushåll tillgång till ett grundläggande utbud av TV-program och står därmed i överensstämmelse med EG-rätten. Vår bedömning är därför att vidareändnings-skyldigheten skall finnas kvar.

Vidareändningspliktens omfattning

Lagstiftningen om vidareändningsskyldighet i kabelnät för vissa sändningar från marknätet garanterar för närvarande kabel-TV-hushåll tillgång till tre TV-program som sänds av avgiftsfinansierade programföretag, dvs. SVT1, SVT2 samt i förekommande fall SVT:s digitala programtjänst 24, samt högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare, nämligen TV4. Här bör anmärkas att UR sänder inom SVT:s programutbud.

Enligt utredningens bedömning saknas anledning att ändra de huvudsakliga kriterierna för vilka program som kan komma i fråga för vidareändningsplikt. Det följer såväl av artikel 31 i USO-direktivet som 3 kap. 1 § andra stycket YGL att vidareändningsplikten bärs upp av intresset att allmänheten har tillgång till allsidig upplysning. Vi anser att de krav som ställs upp i 8 kap 1 § första stycket radio- och TV-lagen på att must carry-kanalerna skall sändas med stöd av ett tillstånd som föreskriver opartiskhet och saklighet samt ett mångsidigt programutbud där det ingår nyheter väl motsvarar de krav som artikel 31 i USO-direktivet och 3 kap. 1 § YGL ställer upp. Vi föreslår därför att dessa krav bör finnas kvar.

Vår utgångspunkt är att vidareändningsplikten inte bör omfatta mer frekvensutrymme än den gör i dag, men att digitaliseringen ger utrymme för att utöka antalet TV-program som skall ha must carry-status.

Så länge SVT organiserar sitt programutbud i enlighet med sitt uppdrag att producera sändningar i allmänhetens tjänst (public service) anser utredningen att det inte är motiverat att såvitt gäller vidareändningsplikten bestämma att vissa delar av utbudet är av större allmänt intresse än andra. Allmänintresset kräver enligt utredningens uppfattning att hela SVT:s utbud av digitala programtjänster skall omfattas av reglerna om vidareändningsplikt. Vi föreslår därför att hela SVT:s utbud skall omfattas av vidareändningsskyldigheten. Häri inbegriper vi även UR:s program, eftersom UR, som framgått ovan, vid utövande av sin sändningsrätt skall utnyttja SVT:s sändningsutrymme.

Vi anser vidare att vidareändningskyldigheten även efter digitaliseringen av sändningarna i marknätet bör omfatta program som sänds av tillståndshavare som inte finansieras med TV-avgiftsmedel. Sändningsplikten skall endast omfatta program som sänds med stöd av ett sändningstillstånd som innehåller krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. Med hänsyn till bl.a. proportionalitetskravet i artikel 31 i USO-direktivet skall vidareändningsplikten begränsas till högst tre sådana samtidigt sända programtjänster.

Utredningen anser att det skall stå öppet för envar att ansöka om sändningstillstånd med sådana villkor som krävs för att omfattas av sändningsplikten. Inget bör hindra att det meddelas sändningstillstånd med sådana villkor avseende fler än tre programtjänster utöver SVT:s utbud. En nätooperatör skall emellertid i sådant fall inte vara skyldig att vidare-sända fler än tre program utöver SVT:s utbud och bör därvid fritt kunna välja vilka tre program som skall distribueras gratis i dennes nät.

Sändningsplikten skall även omfatta text-TV samt tjänster utöver själva programtjänsten, om de har direkt anknytning till TV-program som omfattas av sändningsplikt. Hit räknas exempelvis tilläggstjänster som har till syfte att öka tillgängligheten för funktionshindrade.

Vilka distributionsformer skall omfattas av vidareändningsplikt?

Bestämmelsen om vidareändningsplikt i kabelnät skall enligt vår uppfattning vara teknikneutral. I lagtexten bör dessutom återspeglas de grundläggande krav för vidareändningsplikt som anges i artikel 31 i USO-direktivet. Vi föreslår därför att 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen ändras så att den gäller för var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät, om det används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom kabel och ett betydande antal hushåll anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar. Bestämmelsen i femte stycket om undantag från skyldigheten för s.k. kopplade telenät blir till följd av detta onödig och föreslås utgå.

Vi anser att det liksom enligt nuvarande bestämmelse bör åvila nätooperatören att uppfylla vidareändningsplikten.

Ersättningsfrågor

Rättighetsskyddet enligt upphovsrättslagen (1960:729) innebär vid vidareändning av TV-program i tråd dels att rättighetshavarna (såväl programföretag som övriga innehavare) måste samtycka till att signalen/programmen sänds vidare genom tråd, dels att kabeloperatören kan vara skyldig att betala ersättning för vidareändningen. Fram till i dag har rättighetshavarna avstått från att begära ersättning för det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i de programtjänster som omfattas av vidareändningsplikten. Utredningen har emellertid från Copyswede, som företräder rättighetshavarna i dessa frågor, inhämtat att man i framtiden kommer att begära ersättning enligt upphovsrättslagen även för

dessa programtjänster. Detta har föranlett utredningen att lägga fram ett förslag till reglering av frågan om rättighetsersättningar.

Vi anser att det i enlighet med upphovsrättslagens bestämmelser är nätoperatörerna som i första hand bör bära kostnaderna för rättighetsersättning. Eftersom en sådan ordning i vissa fall kan få allvarliga ekonomiska konsekvenser föreslår vi dock att det i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen förs in en bestämmelse som ger en kabeloperatör rätt till skälig ersättning från programföretag för ersättningskostnader enligt upphovsrättslagen, om vidareändningsplikten annars skulle bli orimligt betungande. Om parterna inte kan komma överens i frågan skall Radio- och TV-verket på särskild begäran kunna besluta om fördelning av kostnaderna.

Övergångsbestämmelser

Vi föreslår att det i övergångsbestämmelser föreskrivs att äldre bestämmelser skall gälla i områden där marksändningar sker med analog teknik. De föreslagna nya reglerna rörande kostnadsfördelning av ersättning enligt upphovsrättslagen bör dock tillämpas omedelbart. De övergångsproblem som kan uppstå om det, sedan de analoga marksändningarna i ett område helt har upphört, fortfarande finns kabelnät som saknar möjlighet att distribuera TV-sändningar med digital teknik bör kunna hanteras inom ramen för Radio- och TV-verkets behörighet enligt 8 kap. 6 § radio- och TV-lagen att medge undantag från vidareändningsskyldigheten. Vi anser däremot att det underliggande EG-rättsliga regelverket inte medger en särskild vidareändningsplikt av analoga sändningar i kabelnät som vidareänder TV-program både analogt och digitalt.

Konsekvenser

Den omständigheten att rättighetshavare i framtiden inte längre kommer att avstå från rätten till ersättning enligt upphovsrättslagen för de program som omfattas av sändningsplikten kommer att innebära att nätoperatörerna får ökade kostnader för rättighetsklarering. Med hänsyn till att de aktuella kostnadernas storlek är beroende av förhandlingar mellan parterna är det mycket svårt att göra annat än en grov skattning av dessa. Fördyringen kan dessutom sägas bero mer på rättighetshavarnas ändrade inställning än de förslag som utredningen lägger fram.

De föreslagna ändringarna i radio- och TV-lagen innebär både nya arbetsuppgifter och en utökning av befintliga arbetsuppgifter för Radio- och TV-verket. Uppskattningsvis leder detta till ett ökat resursbehov för verket motsvarande två årsarbetskrafter.

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844) dels att 1 kap. 3 §, 8 kap. 1 och 6 §§ samt 13 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:1713) om ändring i nämnda lag skall upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Lagen gäller för sändningar genom tråd endast om sändningen når fler än 100 bostäder. Vad som föreskrivs i 8 kap. 1 § första stycket om kabeloperatörens skyldigheter gäller dock för sändningar som når fler än tio bostäder.

Inga andra bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§ gäller för sändningar genom tråd som når 100 bostäder eller färre.

För sändningar genom kabel som når 100 bostäder eller färre gäller endast 8 kap. 1 § samt i yttrandefrihetsgrundlagen endast 1 kap. 2 och 3 §§.

8 kap.

1 §

Var och en som äger eller annars förfogar över *en anläggning för trådsändning* där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder skall se till att de boende i fastigheter som är anslutna till *anläggningen* kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som är *avsedda* att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Var och en som äger eller annars förfogar över *ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom kabel* skall, om *ett betydande antal hushåll anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar*, se till att de boende i fastigheter som är anslutna till nätet kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som *kan* tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.

Sändningsplikten gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar högst tre samtidigt sända TV-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare.

Skyldighet enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett kopplat telenät med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot av de boende på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar, under där angivna förutsättningar, samtliga samtidigt sända programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst tre samtidigt sända programtjänster som sänds av annan tillståndshavare. Sändningsplikten omfattar även text-TV och tjänster som har direkt anknytning till en programtjänst som omfattas av sändningsplikt .

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Om vidareändningsplikten enligt första stycket medför kostnader avseende ersättning på grund av avtalslicens som avses i 26 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk som är orimligt betungande för den som ansvarar för vidareändningen, har denne rätt till skälig

6 §

Radio- och TV-verket får medge undantag från skyldigheterna enligt 1, 2 och 4 §§ om det finns särskilda skäl till det.

*Radio- och TV-verket får efter
ansökan av den som ansvarar för
en vidaresändning besluta om
ersättning enligt 1 § sjätte stycket.*

13 kap.

2 §

Även följande beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen beslut om

1. beteckningar enligt 6 kap. 9 §,
 2. förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 8 kap. 2 §,
 3. återkallelse av ett sådant förordnande enligt 11 kap. 6 §, och
 4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag.
4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag *samt om ersättning.*

Beslut om återkallelse av ett förordnande som anges i 2 gäller omedelbart, även om det överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den
 2. I fråga om elektroniska kommunikationsnät som tar emot TV-sändningar som sker med analog teknik gäller äldre bestämmelser, dock att 8 kap. 1 § sista stycket och 6 § andra stycket samt 13 kap. 2 § första stycket 4 skall tillämpas enligt sin nya lydelse från den dag som anges i punkt 1.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2004/05:105
Bilaga 3

Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Kommerskollegium, Handikappombudsmannen, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Konsumentverket, Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket, Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket. Annonsörföreningen, B2 Bredband AB (Bredbandsbolaget), Canal Digital Sverige AB, Canal+ Television AB, Centrala Antennföreningen – CANT, com hem ab, Discovery Networks Europe, DTU Television AB, Eurosport SA, Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Copyswede, Föreningen Norden i Sverige, Företagarna, Hyresgästföreningen (Riksförbundet), IT-Företagen, Kabelvision AB, Kanal 5 AB, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Modern Times Group AB, MTV Networks, NonStop Television AB, Skånekanalen AB, Svenska Kabel-TV-föreningen, Föreningen Svenskt Näringsliv, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges Reklamförbund, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, TeliaSonera Sverige AB, Teracom AB, TV4 AB, UPC Sverige AB och Villaägarnas Riksförbund. Härutöver har Svenska Journalistförbundet (Journalistförbundet), Fox Kids Scandinavia, Filmproducenternas Rättighetsförening, Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige, Complus AB, Svensk Programagentur AB, Boxer TV-access AB, LA Communications AB, Landsorganisationen (LO) och Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) inkommit med yttrande.

Inledning

Radio- och TV-lagsutredningen har fått i uppdrag att på en rad punkter analysera och överväga behovet av ändringar i framför allt radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift samt föreslå de lagändringar som föranleds av övervägandena.

I detta delbetänkande redovisar utredningen sina överväganden i dels de frågor som rör Digital-TV-kommitténs förslag om ett fristående operatörsföretag, tillståndsgivning genom myndighet och tillståndstidens längd, dels de delar av uppdraget som rör jurisdiktion över TV-sändningar i marknätet och åtgärder vid programföretags underlåtelse att lämna vissa uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV.

Uppdraget

Under föregående år beslutade riksdagen att de analoga marksändningarna efter en etappvis nedläggning skall vara helt avvecklade senast den 1 februari 2008. Redan i dag bedrivs sändningar med digital sändningsteknik i marknätet. Den nya tekniken förändrar emellertid förutsättningarna för sändningsverksamheten. Det behövs därför en reglering av frågor om exempelvis hur det tillgängliga sändningsutrymmet skall utnyttjas, efter vilka principer tillståndsgivningen skall ske, tillståndspliktens omfattning och vem som skall meddela tillstånd. Digital-TV-kommittén föreslog i sitt slutbetänkande Digital TV – modernisering av marknätet (SOU 2001:90) bl.a. att en extern aktör, ett ”operatörsföretag”, skulle få tillstånd att förfoga över en del av den totala överföringskapaciteten i det digitala marknätet, att de programföretag som skulle ingå i operatörens utbud borde godkännas och få sändningstillstånd av en myndighet och att tillståndsgivningen borde delegeras till en myndighet. Vårt uppdrag har varit att överväga Digital-TV-kommitténs förslag i bl.a. dessa delar och vilka författningsändringar som behövs för att genomföra dem.

Utredningen har även haft i uppdrag att överväga behovet av lagstiftning som gör att TV-sändningar i det svenska marknätet med säkerhet kommer under svensk jurisdiktion. I sammanhanget skall analyseras vilket utrymme för nationell lagstiftning som finns inom ramen för EG-rätten. Utredningen har haft att lägga fram de förslag som föranleds av övervägandena.

Därutöver har utredningen haft i uppdrag att lägga fram förslag som ger Granskningsnämnden för radio och TV en möjlighet att på ett effektivt sätt få fram uppgifter som är nödvändiga för att utöva den tillsyn som åligger nämnden, t.ex. genom att använda föreläggande som kan förenas med vite.

Överväganden och förslag

Ett fristående operatörsföretag

Utgångspunkten för utredningens val av operatörsmodell har varit att den modell skall väljas som bäst värnar om största möjliga yttrandefrihet,

informationsfrihet och mångfald, som innebär ett effektivt utnyttjande av det begränsade sändningsutrymmet och som bäst kan bidra till att det digitala marknätet blir ett konsumentvänligt, konkurrenskraftigt och kostnadseffektivt alternativ på TV-marknaden. Vid en sammanvägning av de olika hänsyn och intressen som gör sig gällande vid valet av operatörskap finner utredningen att den modell bör väljas där operatörsföretaget ges rätt att förfoga över den del av sändningsutrymmet i det digitala marknätet som inte tilldelas public service-programtjänster och andra programtjänster som det allmänna vill garantera sändningsutrymme. Operatörsföretaget tilldelas sålunda ett eget sändningsutrymme i marknätet och får upplåta detta till programföretag samt tillhandahålla TV-program och andra tjänster till allmänheten mot betalning. Under nuvarande förhållanden bedöms det finnas kommersiell bärkraft endast för ett operatörsföretag i marknätet. I framtiden kan det dock finnas utrymme för flera.

Då sändningsutrymmet i det digitala marknätet är en begränsad resurs och frågan om vilka områden och vilket sändningsutrymme som bör upplåtas för digitala TV-sändningar innebär övergripande massmediopolitiska bedömningar föreslår vi att regeringen skall besluta om vilka områden och vilket sändningsutrymme som skall upplåtas för digitala TV-sändningar. Regeringen skall även besluta om hur detta utrymme skall fördelas mellan sändningar som skall kunna tas emot utan krav på särskild betalning utöver allmän TV-avgift (fri-TV) och sändningar för vilka sådan särskild betalning får tas ut (betal-TV). I princip skall samtliga betal-TV-tjänster vara hänvisade till det sändningsutrymme som upplåtits åt ett operatörsföretag.

Vi föreslår att det skall krävas tillstånd enligt radio- och TV-lagen att bedriva verksamhet som operatörsföretag. Den som kan antas sakna finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamhet som operatörsföretag varaktigt och med god kapacitet och kvalitet kan inte komma i fråga för ett tillstånd. Tillstånd får inte heller meddelas den som genom ägande eller på annat sätt ensam eller tillsammans med annan som bedriver verksamhet rörande produktion eller distribution av TV-program kan utöva ett bestämmande inflytande över annan som bedriver sådan verksamhet, eller som på motsvarande sätt står under inflytande av annan som bedriver sådan verksamhet.

Bedömningsgrunderna för hur ett operatörsföretag utses skall anges i radio- och TV-lagen. Störst betydelse skall fästas vid sakliga grunder såsom vilka programtjänster sökanden har för avsikt att distribuera till TV-konsumenterna, vilken täckningsgraden skall vara, den tekniska kapacitet och kvalitet som sökanden har för avsikt att bedriva verksamheten med samt sökandens oberoende i förhållande till andra aktörer på medieområdet.

Ett anbudsförfarande föreslås ingå som ett led i tillståndsprövningen. Det pris en sökande är villig att betala för tillståndet skall ges utslagsgivande betydelse vid valet mellan sökande som är likvärdiga utifrån sakliga grunder. Den som erhåller tillståndet skall erlägga betalning för tillståndet i enlighet med det bud som denne lämnat. Detta gäller oavsett om anbudet fått betydelse för tillståndsprövningen eller inte.

Operatörsföretaget skall ha rätt att självständigt sätta samman utbudet av TV-program och andra tjänster samt rätt att inom ett angivet sänd-

ningsutrymme sända så många samtidiga programtjänster som överföringskapaciteten medger. Operatörsföretaget får dock endast upplåta sändningsutrymme till TV-program som omfattas av tillstånd att sända betal-TV. Radio- och TV-verket skall fastställa det högsta antal tillstånd att sända betal-TV som kan meddelas. Det bör beviljas tillstånd till något fler programtjänster än som ryms inom det tillgängliga utrymmet för betal-TV.

Ett operatörsföretags tillstånd skall kunna förenas med särskilda villkor. Operatörsföretaget skall vara skyldigt att tillämpa icke diskriminerande villkor i sin verksamhet.

Tillståndstidens längd för operatörsföretaget skall vara sex år. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

Ett byte av operatörsföretag kan komma att aktualiseras vid tillståndstidens slut. Detsamma kan bli fallet om tillståndet återkallas eller operatören av någon annan anledning upphör med verksamheten. För att ett byte skall kunna genomföras på ett, inte minst för konsumenterna, så friktionsfritt sätt som möjligt skall det operatörsföretag vars verksamhet upphör utan dröjsmål föra över registerdata om abonnenter och programkort till den nye tillståndshavaren. Äger den tidigare tillståndshavaren de programkort som abonnenterna innehar skall även på begäran äganderätten till korten föras över. Den vars registerdata och rättigheter förs över har rätt till skälig ersättning från den nye operatören.

Utredningen föreslår att ett operatörsföretag skall tillhandahålla Radio- och TV-verket en säkerhetskopia av registerdata om abonnenter och programkort.

För att säkerställa tillgängligheten, kvaliteten, konkurrenskraften och kostnadseffektiviteten i marknätet finns behov av en samordning av vissa för fri-TV och betal-TV gemensamma funktioner och tjänster. Utredningen anser att denna samordning bör lösas genom överenskommelser mellan parterna i marknätet samt genom tillståndsvillkor.

Tillståndsgivningen till programföretag

Vi anser att alla programföretag, oavsett om de erbjuder fri-TV- eller betal-TV-tjänster, skall ha tillstånd för att kunna komma i fråga för att sända. Tillstånd för public service-sändningar skall meddelas av regeringen. I övrigt skall tillstånd meddelas av Radio- och TV-verket. Vid tillståndsgivningen skall särskilt beaktas att sändningsutrymme kan tas i anspråk för olika programtjänster som kompletterar varandra så att sändningarna som helhet kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar, för lokala och regionala program och av så många oberoende programföretag som möjligt. De kriterier som skall styra urvalet av programföretag skall anges i radio- och TV-lagen.

Ett tillstånd att sända TV-program skall avse fri-TV eller betal-TV. Tillstånd att sända fri-TV innebär rätt att samtidigt sända det antal program i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet. Ett tillstånd att sända betal-TV innebär rätt att sända de program som anges i tillståndet. Om inte annat anges i tillståndet får sändningsrätten dock utövas endast om avtal träffas med ett operatörsföretag om att ingå i företagets utbud.

Till skillnad från vad som gäller i dag föreslår vi att tillståndstidens längd skall anges i lagen. Tillstånd som beviljas av regeringen skall gälla i sex år. Övriga tillstånd till programföretag skall gälla i två år med rätt till förlängning med två år i två omgångar om inte särskilda skäl talar emot det.

Särskilt om programtjänster som omfattas av vidareändningsplikt enligt 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen

En programtjänst skall omfattas av vidareändningsplikt enligt 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen bara om det i tillståndet intagits en förklaring härom. En sådan förklaring får införas endast om sändningsrätten utövas opartiskt och sakligt samt sändningarna innehåller ett mångsidigt utbud där det skall ingå nyheter. Förklaringen skall innehålla uppgifter om dessa krav. En s.k. must carry-förklaring får återtagas bl.a. om tillståndshavaren på ett väsentligt sätt underlåtit att iaktta de förutsättningar på vilka förklaringen grundats.

Vi föreslår att det införs en leveransplikt för programföretag innebärande att tillståndshavare vars sändningar omfattas av vidareändningsplikt enligt 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen, på begäran skall tillhandahålla den programbärande signalen för en programtjänst till den som enligt 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen är skyldig att vidareända denna eller som sannolikt inom rimlig tid skulle omfattas av en sådan skyldighet, om programtjänsten distribuerades i nätet utan kostnad för själva mottagningen.

Tillståndsgivning genom myndighet

Utredningen föreslår att all tillståndsgivning beträffande digital marksänd TV, utom tillståndsgivningen för public service-företagens verksamhet, delegeras från regeringen till Radio- och TV-verket. Verkets beslut i fråga om tillstånd att sända TV-program, förklaring om s.k. must carry-status, tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag samt ändring av tillstånd får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Jurisdiktion

Enligt utredningens uppfattning talar såväl intresset av att upprätthålla i demokratisk ordning beslutade regler om bl.a. reklam på sändningar avsedda för en svensk TV-publik som intresset av en likartad konkurrenssituation för dem som sänder i marknätet för att sändningar riktade till Sverige skall följa radio- och TV-lagens bestämmelser. Utredningen anser emellertid att såväl EG-rättsliga aspekter som marknadsmässiga bedömningar talar mot att ställa upp som krav för programföretag att de måste vara etablerade här i landet för att kunna erhålla tillstånd att sända i marknätet. Inte heller anser vi att det finns några andra möjligheter att genom lagstiftning säkerställa att TV-sändningar i det svenska marknätet med säkerhet kommer under svensk jurisdiktion. I 1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen föreslår vi dock en ändring som innebär att bestämmelsens tillämpningsområde inte begränsas till situationer där det

programföretag som etablerat sig i ett annat EES-land i syfte att kringgå svensk lagstiftning först måste ha varit etablerat här i landet. För att åstadkomma en ändring i övrigt när det gäller sändningar i marknätet från programföretag som är etablerade i en annan stat inom EES men som enbart eller huvudsakligen riktar sina sändningar till Sverige krävs enligt utredningens bedömning att TV-direktivet ändras.

Tillsyn m.m. inom området för radio och TV

I syfte att främja en effektiv och ändamålsenlig tillsynsverksamhet föreslår utredningen att bestämmelser i lagen om tillsynsmyndigheternas rätt till information i vissa särskilda fall ersätts av en bestämmelse av allmän utformning. Enligt den nya bestämmelsen ges Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen rätt att förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheterna upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Myndigheterna föreslås få en rätt till verkställighet hos kronofogdemyndigheten av beslut som avser åtgärder enligt radio- och TV-lagen.

Granskningsnämnden skall även ha tillsyn över att operatörsföretags verksamhet överensstämmer med radio- och TV-lagen och de tillståndsvillkor som meddelats för verksamheten. Granskningsnämnden ges en rätt att förelägga operatörsföretag, vid vite, att följa bestämmelser som åsidosatts.

Ett tillstånd att sända TV-program, bedriva verksamhet som operatörsföretag eller ett tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram skall, utöver de möjligheter som finns för återkallelse i dag, även kunna återkallas om den som ansökt om tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter som är av betydelse för tillståndet. Dessutom föreslår vi att ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag skall kunna återkallas om tillståndshavaren väsentligt brutit mot bestämmelsen om skyldighet att tillämpa icke diskriminerande villkor eller inte erlagt betalning för tillståndet. Vidare föreslår utredningen att det beträffande nämnda tillståndstyper skall vara möjligt att under löpande tillståndstid ändra tillståndet.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningen bedömer att de nya reglerna bör träda i kraft senast den 1 juli 2005. Äldre föreskrifter i radio- och TV-lagen skall fortfarande gälla i fråga om dels sändningar av TV-program som sker med analog utsändningsteknik, dels övriga sändningar som har skett före ikraftträdandet.

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna ändringarna i radio- och TV-lagen innebär både nya arbetsuppgifter och utökning av befintliga arbetsuppgifter för Radio- och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV. Uppskattnings-

vis leder detta till ett ökat resursbehov för verket motsvarande två årsarbetskrafter och för nämnden motsvarande tre årsarbetskrafter. Radio- och TV-verkets kostnader för handläggning av tillståndsansökningar avgiftsfinansieras.

Staten kommer att ges intäkter genom att den som erhåller tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag skall erlägga betalning för tillståndet. Då intäkterna är avhängiga det anbud sökanden lämnar går de inte att uppskatta på förhand. Kostnaden för ett operatörsföretag för tillståndet är inte sådan att den bedöms ha någon negativ effekt på möjligheterna att bedriva verksamhet som operatörsföretag.

Programföretag som vill sända betal-TV kommer enligt utredningens förslag att vara hänvisade till att träffa avtal med ett operatörsföretag för att få sända. Vilka kostnadskonsekvenserna blir är förbundet med kommersiella överväganden hos operatörsföretag och programföretag.

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)

dels att 9 kap. 7, 9 och 10 §§ skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 9 kap. 11 och 12 §§ skall betecknas 9 kap. 10 och 11 §§,

dels att nuvarande 3 kap. 1–4, 7 och 8 §§ skall betecknas 3 kap. 7–10, 20 och 21 §§,

dels att de nya 3 kap. 7–10, 20 och 21 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 1 kap. 1, 2 och 5 §§, 2 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 5 och 6 §§, 6 kap. 8 §, 7 kap. 1 §, 8 kap. 1 §, 9 kap. 2, 4 och 5 §§, 10 kap. 5, 8 och 9 §§, 11 kap. 1 och 2 §§, 12 kap. 1 och 2 §§, 13 kap. 1 och 3 §§ samt rubrikerna till 3, 11 och 12 kap. skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas 22 nya paragrafer, 1 kap. 1 a §, 3 kap. 1–4, 11–19, 22 och 23 §§, 9 kap. 7, 9 och 12 §§, 10 kap. 13 §, 11 kap. 7 och 8 §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**

1 §

I denna lag finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

En sändning anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Denna lag gäller sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

1 a §

I lagen avses med

fri-TV: sändning av TV-program, som skall kunna tas emot utan krav på särskild betalning utöver allmän TV-avgift,

betal-TV: sändning av TV-program, för vilka särskild betalning får tas ut,

programföretag: den som har det redaktionella ansvaret för sammansättningen av TV-program och som sänder dem eller låter sända dem genom annan, och

operatörsföretag: den som på annat sätt än såsom programföretag bedriver verksamhet avseende betal-TV, innefattande upp-

låtelse av sändningsutrymme till programföretag samt tillhandahållande av TV-program och andra tjänster till allmänheten mot betalning.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 5

2 §

Lagen gäller för sändningar av TV-program, om sändningen kan tas emot i någon stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) och den som bedriver sändningsverksamheten

Såvitt avser frågor som regleras i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television³, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG⁴, gäller lagen endast för sändningar av TV-program, om sändningen kan tas emot i någon stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) och den som bedriver sändningsverksamheten

1. är etablerad i Sverige enligt definitionen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television,

1. är etablerad i Sverige enligt definitionen i artikel 2.3 i direktiv 89/552/EEG,

2. varken uppfyller kriteriet under 1 eller är etablerad i någon annan EES-stat, men använder sig av en frekvens som har upplåtits här i landet,

3. varken uppfyller något av kriterierna under 1 och 2 eller använder sig av en frekvens som har upplåtits av någon annan EES-stat, men använder sig av en satellitkapacitet som tillhör Sverige,

4. varken uppfyller något av kriterierna under 1, 2 och 3 eller använder sig av en satellitkapacitet som tillhör någon annan EES-stat, men använder sig av en satellitupplänk belägen i Sverige, eller

5. varken uppfyller något av kriterierna under 1, 2, 3 och 4 eller använder sig av en satellitupplänk belägen i någon annan EES-stat, men är etablerad i Sverige enligt artikel 52 och följande i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Den som, efter att ha varit etablerad i Sverige, etablerar sig i en

Oberoende av vad som föreskrivs i första stycket gäller lagen

³ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23 (Celex 31989L0552).

⁴ EGT L 202, 30.7.1997, s. 60 (Celex 31997L0036).

annan EES-stat *i syfte* att kringgå svensk lagstiftning när verksamheten huvudsakligen riktar sig till Sverige *skall vid tillämpningen av denna lag anses etablerad i Sverige.*

den som är etablerad i en annan EES-stat om syftet med etableringen är att kringgå svensk lagstiftning när verksamheten huvudsakligen riktar sig till Sverige.

5 §

Andra föreskrifter än 3 kap. 3 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

Andra föreskrifter än 3 kap. 9 § första stycket 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 7 kap. 11 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller för vilken den sändande låtit registrera sig.

2 kap.

1 §

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

För att sända ljudradio- eller TV-program *själv eller genom annan* med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz *eller bedriva verksamhet som operatörsföretag avseende sådana sändningar* krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

2 §

Tillstånd att sända TV-program meddelas av regeringen, om sändningsverksamheten finansieras genom medel från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och i annat fall av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att *sända TV-program och tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradio-*

och TV-program till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram meddelas av regeringen.

program meddelas av regeringen. Regeringen meddelar också tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar.

Regeringen meddelar också tillstånd att bedriva lokala digitala ljudradiosändningar.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Tillstånd att sända lokalradio enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända *TV-program eller* ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 1–3 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 7–9 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio.

3 kap. Sändningar med tillstånd av regeringen

3 kap. Sändningar av TV-program och andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio

1 §

Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme och vilka sändningsområden som får upplåtas för TV-sändningar. I beslutet skall anges hur utrymmet skall fördelas mellan fri-TV och betal-TV samt inom fri-TV.

2 §

Ett tillstånd att sända TV-program skall avse fri-TV eller betal-TV.

Ett tillstånd att sända fri-TV innebär rätt att samtidigt sända det antal program i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Ett tillstånd att sända betal-TV innebär rätt att sända det antal program som anges i tillståndet. Om inte annat anges i tillståndet får sändningsrätten utövas endast

om avtal om upplåtelse av sändningsutrymme ingås med ett operatörsföretag.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 5

3 §

Antalet tillstånd att sända fri-TV får begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en ändamålsenlig användning av sändningsutrymmet.

Tillstånd att sända fri-TV får endast beviljas programföretag som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under tillståndstiden.

Vid beviljande av tillstånd skall därutöver särskilt beaktas att sändningsutrymme kan tas i anspråk

1. för olika programtjänster som kompletterar varandra så att sändningarna som helhet kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,

2. för lokala och regionala program, och

3. av så många oberoende programföretag som möjligt.

4 §

När regeringen meddelat beslut om sändningsutrymme enligt 1 § skall Radio- och TV-verket för att garantera en ändamålsenlig användning av sändningsutrymmet fastställa det högsta antal tillstånd att sända betal-TV som kan meddelas. Verkets beslut skall omprövas när det finns anledning till det.

Vid beviljande av tillstånd att sända betal-TV skall 3 § tredje stycket tillämpas.

5 §

Ett tillstånd som meddelas av regeringen får innebära rätt att endast vidaresända program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan. I ett sådant beslut får föreskrivas att bestämmelserna i 6 och 7 kap. inte

Ett tillstånd som meddelas av Radio- och TV-verket får innebära rätt att endast vidaresända program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan. I ett sådant beslut får föreskrivas att bestämmelserna i 6 och

skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av tillståndet.

7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av tillståndet.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 5

Ett tillstånd som meddelats av regeringen innebär rätt att samtidigt sända det antal program i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Ett tillstånd som meddelats av regeringen *att sända ljudradio-program* innebär rätt att samtidigt sända det antal program i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

1 §

Sändningstillstånd som meddelas av regeringen får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

Ett sändningstillstånd får därutöver förenas med villkor som anges i 2–4 §§.

2 §

Villkor för sändningstillstånd får även avse skyldighet att

1. sända program till hela landet eller till en viss del av landet,
2. sända under en viss minsta tid,
3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område,
4. bereda utrymme för sändningar som är särskilt anpassade för syn eller hörselskadade enligt 2 kap. 1 § andra stycket,
5. utforma sändningar på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för funktionshindrade,
6. bereda utrymme för sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen,
7. använda en viss sändningsteknik samt samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor,
8. använda vissa radiosändare,
9. ta hänsyn till ljudradions och televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen,

6 §

7 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i ljudradion och televisionen.

8 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor om skyldighet att

10. iaktta bestämmelsen i 6 kap. 3 § första stycket om beriktigande även i fråga om ljudradion,
11. sända genmälen,
12. i programverksamheten respektera den enskildes privatliv,
13. sända ett mångsidigt programutbud,
14. regionalt sända och producera program,
15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det,

16. till Granskningsnämnden för radio och TV lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats enligt denna lag,

17. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte endast kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och

18. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

3 §

Villkor för sändningstillstånd får också avse förbud mot att sända

1. reklam eller andra annonser, och
2. även andra sponsrade program än sådana som anges i 7 kap. 8 § andra stycket, 9 § och 10 § andra stycket.

Ett sändningstillstånd får även förenas med villkor om förbud mot att diskriminera annonsörer.

4 §

Villkor för sändningstillstånd får innebära att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som erhåller tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte endast kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och

17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

9 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor om förbud mot att sända

10 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som erhåller tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

11 §

Radio- och TV-verket får besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte skall tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända TV-program.

12 §

I ett tillstånd som meddelats enligt 3 § får införas en förklaring om att sändningarna omfattas av vidaresändningsplikt enligt 8 kap. 1 §. En sådan förklaring får endast införas under förutsättning att sändningsverksamheten utövas opartiskt och sakligt samt att sändningarna innehåller ett mångsidigt utbud där det skall ingå nyheter. Förklaringen skall innehålla uppgifter om dessa krav.

Den som innehar ett tillstånd vari intagits en förklaring enligt första stycket skall på begäran tillhandahålla den programbärande signalen för en programtjänst till den som enligt 8 kap. 1 § är skyldig att vidaresända denna eller som sannolikt inom rimlig tid skulle omfattas av en sådan skyldighet, om programtjänsten distribueras i nätet utan kostnad för själva mottagningen.

13 §

Ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag innebär rätt att inom det sändningsutrymme som anges i tillståndet bestämma vilka TV-program som får sändas och på vilka villkor det får ske. Samtidig sändning får ske av det antal program i varje område och under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Sändningsutrymme som tilldelats ett operatörsföretag får endast användas för sändning av TV-program som omfattas av tillstånd enligt 4 §.

Ett operatörsföretag skall upplåta sändningsutrymme åt den som erhållit tillstånd att sända betal-TV utan krav om att träffa avtal med ett operatörsföretag för att kunna utnyttja sin rätt att sända. Operatörsföretaget har därvid rätt till ersättning för sändningsutrymme som upplåtits. Ersättningen får grundas endast på de kostnader operatörsföretaget har för upplåtelsen.

14 §

Antalet tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag får begränsas om det är nödvändigt för att garantera en ändamålsenlig användning av sändningsutrymmet.

Tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag får inte meddelas den som

1. kan antas sakna finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt och med god kapacitet och kvalitet, eller

2. genom ägande eller på annat sätt ensam eller tillsammans med annan som bedriver verksamhet rörande produktion eller distribution av TV-program kan utöva ett bestämmande inflytande över annan som bedriver sådan verksamhet, eller på motsvarande sätt står under inflytande av annan som bedriver sådan verksamhet.

15 §

Ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag får meddelas den som kan antas nyttja sändningsutrymmet på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet, informationsfrihet och mångfald. Därvid skall särskild vikt fästas vid

1. den sammansättning av TV-program som sökanden har för avsikt att upplåta sändningstid till,

2. vilken täckningsgrad sändningarna skall ha,

3. den tekniska kapacitet och kvalitet med vilken sökanden avser att bedriva verksamheten, och

4. sökandens oberoende i förhållande till annan som bedriver verksamhet inom press, radio och TV.

Om det vid en prövning enligt första stycket bedöms att två eller flera sökande är likvärdiga och kan inte samtliga beviljas tillstånd skall tillstånd meddelas den eller dem som är villiga att betala det högsta priset för tillståndet.

16 §

Den som erhåller tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag skall till staten erlägga betalning för tillståndet i enlighet med det anbud som tillståndshavaren lämnat.

Radio- och TV-verket får meddela närmare föreskrifter om villkor för betalningen.

17 §

Ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag får förenas med villkor om skyldighet att inom det sändningsutrymme som anges i tillståndet tillse att

1. TV-program sänds till hela landet eller till en viss del av landet,

2. sändning sker under en viss minsta tid,

3. ett visst minsta antal program sänds samtidigt i varje område, och

4. sändningarna utformas på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för funktionshindrade.

Ett sådant tillstånd får vidare förenas med villkor om skyldighet att

1. använda en viss sändningsteknik och samverka med andra

*tillståndshavare i tekniska frågor,
och*

2. distribuera ett utbud av TV-program med viss sammansättning.

Tillståndet får också förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i operatörsföretaget samt dess ägande och inflytande i annan som bedriver verksamhet inom produktion och distribution av TV-program än de som sänder radio-program genom tråd inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

18 §

Den som erhållit tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag skall tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet.

19 §

Ett tillstånd som meddelats av regeringen att sända TV-program gäller för sex år. Tillståndet förlängs på oförändrade villkor med fyra år, om tillståndshavaren önskar det och regeringen inte senast två år före tillståndstidens utgång meddelat att tillståndet inte kommer att förlängas eller att regeringen önskar förändra villkoren.

Ett tillstånd som meddelats av Radio- och TV-verket att sända TV-program gäller för två år. Tillståndshavaren har rätt till förlängning av tillståndet på oförändrade villkor med ytterligare två år, om inte särskilda skäl talar emot det. Sådan förlängning får ske vid två tillfällen.

Om det finns särskilda skäl får Radio- och TV-verket besluta att ett tillstånd att sända TV-program skall gälla för kortare tid än två år.

Ett tillstånd som meddelats av Radio- och TV-verket att bedriva

verksamhet som operatörsföretag gäller för sex år.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

7 §

Ett tillstånd som meddelats av regeringen gäller för viss tid.

Ett tillstånd som har meddelats för en tid av minst fyra år förlängs på oförändrade villkor med ytterligare fyra år, om tillståndshavaren önskar det och regeringen inte senast två år före tillståndstidens utgång meddelat att tillståndet inte kommer att förlängas eller att regeringen önskar förändra villkoren.

8 §

Innan *regeringen meddelar beslut om tillstånd* skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen avser att förena med tillståndet. Beslut om *sändningstillstånd* får endast innehålla villkor som den sökande godtagit.

20 §

Ett tillstånd som meddelats av regeringen *att sända ljudradio-program* gäller för viss tid.

21 §

Innan *beslut om tillstånd meddelas* skall den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen *eller Radio- och TV-verket* avser att förena med tillståndet. Beslut om *tillstånd* får endast innehålla villkor *avseende sändningarnas innehåll* som den sökande godtagit.

22 §

Om ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag återkallas eller om verksamheten annars upphör, får Radio- och TV-verket meddela någon ett tillfälligt tillstånd att bedriva verksamheten till dess att ett nytt tillstånd har beviljats med tillämpning av 15 §.

23 §

Om ett tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag övergår från ett operatörsföretag till ett annat skall det tidigare operatörsföretaget utan dröjsmål föra över registerdata om abonnenter och programkort. Äger det tidigare operatörsföretaget de programkort som abonnenterna innehar skall även på begäran äganderätten till korten föras över.

Den som för över registerdata och rättigheter enligt första stycket har rätt till skälig ersättning av den till vilken överföring sker. Detsamma gäller om överföring sker genom Radio- och TV-verkets försorg av säkerhetskopia som verket erhållit enligt 9 kap. 9 §.

Radio- och TV-verket får meddela närmare föreskrifter om överföring av registerdata och rättigheter enligt första stycket.

6 kap.

8 §⁵

Den som sänder TV-program över satellit eller med stöd av tillstånd *av regeringen* skall, om det inte finns särskilda skäl mot det, se till

Den som sänder TV-program över satellit eller med stöd av tillstånd skall, om det inte finns särskilda skäl mot det, se till

1. att mer än hälften av den årliga sändningstiden upptas av program av europeiskt ursprung, och

2. att minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten avser program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter; en så stor andel som möjligt bör utgöras av program som färdigställts under de närmast föregående fem åren.

Som sändningstid anses i denna paragraf tid då det sänds program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, annonser och programtjänster som avses i 7 kap. 5 § fjärde stycket. I sändningstiden skall inte heller räknas in sändningar av endast text.

TV-sändningar enligt första stycket och ljudradiosändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen skall, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän.

7 kap.

1 §⁶

Före och efter varje sändning av annonser skall det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar. Signaturen skall i televisionen bestå av både ljud och bild. I sökbar text-TV och i försäljningsprogram som avses i 5 § fjärde stycket skall signaturen alltid vara löpande, men behöver endast anges i bild.

I fråga om sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket

I fråga om sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket

⁵ Bestämmelsens nuvarande lydelse utgörs av förslaget till beslut i prop. 2003/04:66, Reklamtid i TV.

⁶ Bestämmelsens nuvarande lydelse utgörs av förslaget till beslut i prop. 2003/04:66, Reklamtid i TV.

och kravet enligt 6 §.

och kravet enligt 6 §. *Undantag får även medges av Radio- och TV-verket i fråga om sändningar av TV-program som verket lämnar tillstånd till.*

Prop. 2004/05:105
Bilaga 5

Med annonser avses reklam samt sändningar som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan.

8 kap.

1 §⁷

Var och en som äger eller annars förfogar över *en anläggning för trådsändning där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder* skall se till att de boende i fastigheter som är anslutna till *anläggningen* kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd *av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saktighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.*

Sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. *Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.*

Sändningsplikten gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver *regeringens* tillstånd.

Var och en som äger eller annars förfogar över *ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom kabel* skall, om ett betydande antal hushåll anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i fastigheter som är anslutna till nätet kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd *som innehåller en förklaring enligt 3 kap. 12 §.*

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot av de boende på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten *enligt första stycket* gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver tillstånd.

⁷ Den föreslagna lydelsen innehåller såväl ändringar som utredningen föreslagit i sitt delbetänkande *Must carry* (SOU 2003:109) som ändringar föranledda av övervägandena i detta delbetänkande. De ändringar som föreslås i detta betänkande är understrukna.

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar *högst tre* samtidigt sända *TV-program* som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst ett *TV-program* som sänds av en annan tillståndshavare.

Skyldighet enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal *TV-program* förs fram till abonnenterna genom ett kopplat telenät med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar, *under där angivna förutsättningar, samtliga* samtidigt sända *programtjänster* som sänds med stöd av tillstånd av regeringen och högst *tre samtidigt sända programtjänster* som sänds av annan tillståndshavare.

Sändningsplikten omfattar även *text-TV* och *tjänster* som har direkt anknytning till en *programtjänst* som omfattas av sändningsplikt.

Om vidareändningsplikten enligt första stycket medför *kostnader avseende ersättning på grund av avtalslicens som avses i 26 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk* som är orimligt betungande för den som ansvarar för vidareändningen, har denne rätt till ersättning av tillståndshavare vars sändningar vidareänds.

9 kap.

2 §

Granskningsnämnden för radio och TV övervakar genom granskning i efterhand om sända program står i överensstämmelse med denna lag och de villkor som kan gälla för sändningarna. Granskningsnämnden övervakar även att bestämmelsen om exklusiva rättigheter i 6 kap. 10 § följs.

Bestämmelserna om reklam i 7 kap. 3 och 4 §§ samt 10 § första och tredje stycket övervakas dock av Konsumentombudsmannen.

Sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 § skall inte granskas av Granskningsnämnden för radio och TV.

Finner Granskningsnämnden för radio och TV att en sändning innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 §, skall nämnden göra anmälan om förhållandet till Justitiekanslern.

4 §

Var och en som sänder TV-program över satellit eller med stöd

Var och en som sänder TV-program över satellit eller med stöd

av tillstånd *av regeringen* skall årligen till Radio- och TV-verket redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 6 kap. 8 § första stycket.

av tillstånd skall årligen till Radio- och TV-verket redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 6 kap. 8 § första stycket.

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som sänder TV-program över satellit *eller med stöd av tillstånd av regeringen* lämna upplysningar om vem som äger företaget och på vilket sätt verksamheten finansieras.

5 §

På begäran av Radio- och TV-verket skall den som sänder TV-program över satellit lämna upplysningar om vem som äger företaget och på vilket sätt verksamheten finansieras.

7 §

Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheterna upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

9 §

Ett operatörsföretag skall tillhandahålla Radio- och TV-verket en kopia av registerdata om abonnenter och programkort.

Radio- och TV-verket får meddela närmare föreskrifter om tillhandahållande av säkerhetskopia enligt första stycket.

12 §

Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen har rätt att få verkställighet hos kronofogdemyndigheten av beslut som avser åtgärder enligt denna lag. Därvid gäller bestämmelser i utsökningsbalken om sådan verk

10 kap.

5 §

Den som åsidosätter de bestämmelser och villkor som anges i denna paragraf får åläggas att betala en särskild avgift. Detta gäller

1. villkor om annonser och sponsrade program som föreskrivits med stöd av 3 kap. 3 § första stycket,

2. bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen enligt 6 kap. 4 §,

3. bestämmelserna om annonser i 7 kap. 1 och 5–7 b §§,

4. bestämmelserna om andra annonser än reklam i 6 kap. 5 § och 7 kap. 2 och 3 §§,

5. bestämmelserna om sponsring i 7 kap. 8 och 9 §§ samt 10 § andra stycket,

6. bestämmelsen om reklam i 7 kap. 11 §, eller

7. bestämmelsen om exklusiva rättigheter i 6 kap. 10 §.

Vid prövning av frågan om avgift skall påföras skall rätten särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning.

Avgiften tillfaller staten.

8 §

Granskningsnämnden för radio och TV får besluta att den sändande på lämpligt sätt skall offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot villkor som beslutats med stöd av 3 kap. 1 §, 2 § eller 3 § andra stycket, eller bestämmelsen om beriktigande i 6 kap. 3 § första stycket.

Beslutet, som får innefatta ett föreläggande vid vite, får inte innebära att offentliggörande måste ske i den sändandes program.

9 §

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7 a §§),

2. beteckningar (6 kap. 9 §),

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),

4. tillståndsvillkor enligt 3 kap. 8 § 1–8 och 14–17 samt 17 § första och andra stycket,

4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–7 §§),

5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

6. skyldighet att lämna upplysning om sändningstider i närradio (9 kap. 9 § första stycket),

7. skyldighet att lämna upplysningar om programinnehåll (9 kap. 9 § andra stycket),

8. varning (6 kap. 2 §),

9. skyldighet att lämna uppgifter till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 10 §), eller

10. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 11 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 6 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

5. skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor (3 kap. 18 §),

6. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4 §),

7. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

9. skyldighet att tillhandahålla Radio- och TV-verket säkerhetskopia (9 kap. 9 §), eller

10. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 10 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 2, 4, 5, 7, 8 och 10 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3, 6, 7 och 9 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 7 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

13 §

En handläggningsavgift får tas ut av den som ansöker om tillstånd hos Radio- och TV-verket enligt 3 kap. 3, 4 och 15 §§.

Handläggningsavgiften skall motsvara Radio- och TV-verkets årliga kostnader för handläggningen av ärendet.

11 kap. Återkallelse av tillstånd

Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett sådant beslut får också återkallas enligt vad som anges i 2–5 §§. Beslut om återkallelse enligt

11 kap. Återkallelse av tillstånd, m.m.

1 §

Ett tillstånd skall återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett tillstånd får också återkallas enligt vad som anges i 2–5 och 7 §§ eller ändras enligt vad som anges i 2 och 7 §§.

någon av dessa paragrafer får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

2 §

Ett tillstånd som meddelats av regeringen får återkallas om

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot föreskrifterna i 6 kap. 1–5 §§ eller 7 kap. 1–10 §§, eller

2. ett villkor som förenats med tillståndet med stöd av 3 kap. 1–4 §§ har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Ett tillstånd att sända TV-program, bedriva verksamhet som operatörsföretag eller som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram får återkallas eller ändras, om

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot föreskrifterna i 3 kap. 18 §, 6 kap. 1–5 §§ eller 7 kap. 1–10 §§,

2. ett villkor som förenats med tillståndet med stöd av 3 kap. 7–10 §§ har åsidosatts på ett väsentligt sätt,

3. den som sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet, eller

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte erlagt betalning enligt 3 kap. 16 §.

Ett tillstånd får ändras till att avse annat sändningsutrymme, om

1. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas, eller

2. det är nödvändigt för att ge utrymme för ytterligare sändningar.

7 §

Beslut om återkallelse av tillstånd enligt 2–5 §§ får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Beslut om ändring av tillstånd enligt 2 § andra stycket 2 får meddelas endast om tillståndshavarens rätt enligt 3 kap. 2 § andra stycket kan tillvaratas.

8 §

En förklaring enligt 3 kap. 12 § om att en sådan sändning omfattas av vidareändningsplikt enligt 8 kap. 1 § får återtagas om tillståndshavaren

1. lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter av betydelse för förklaringen,

2. på ett väsentligt sätt underlåtit att iaktta de förutsättningar på vilka förklaringen grundats, eller

3. åsidosätter sin skyldighet att tillhandahålla programtjänst enligt 3 kap. 12 § andra stycket

12 kap. Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse

Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 3 kap. 1 § eller 3 kap. 2 § 9–12 och om överträdelse av 6 kap. 1–3 §§ skall på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Radio- och TV-verket.

12 kap. Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse, m.m.

1 §

Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 3 kap. 7 § eller 3 kap. 8 § 9–12 och om överträdelse av 6 kap. 1–3 §§ skall på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol.

Ärenden om ändring av tillstånd och om återtagande av förklaring enligt 3 kap. 12 § prövas av den som meddelat tillståndet.

2 §

Har tillståndet meddelats av regeringen, får en fråga om återkallelse tas upp först efter anmälan av regeringen, om inte tillståndshavaren själv begärt att tillståndet skall återkallas.

I andra fall än som avses i första stycket får en fråga om återkallelse eller en fråga om ändring av tillstånd tas upp, förutom på begäran av tillståndshavaren, på eget initiativ av den som är behö-

rig att pröva frågan eller efter anmälan av Granskningsnämnden för radio och TV.

Är det fråga om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som skall granskas av Granskningsnämnden för radio och TV enligt 9 kap. 2 § skall *Radio- och TV-verket* begära in yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

Innan regeringen eller Radio- och TV-verket meddelar beslut i ärende om återkallelse eller ändring av tillstånd på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som skall granskas av Granskningsnämnden för radio och TV enligt 9 kap. 2 § skall *yttrande inhämtas* från nämnden. Tillståndet får återkallas *eller ändras* endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

Det som sägs i denna bestämmelse om återkallelse av tillstånd gäller även återtagande av förklaring enligt 3 kap. 12 §.

13 kap.

1 §

Beslut enligt denna lag av Radio- och TV-verket om meddelande av tillstånd att sända närradio, fördelning av sändningstid i närradion och återkallelse av tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt denna lag av Radio- och TV-verket om meddelande av tillstånd att sända *TV-program och närradio, förklaring enligt 3 kap. 12 §*, fördelning av sändningstid i närradion, *tillstånd att bedriva verksamhet som operatörsföretag, samt ändring* och återkallelse av tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslutet gäller omedelbart, även om det överklagas.

3 §

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–3 och 8–10 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV eller Radio- och TV-verket om förelägganden som har förenats med vite enligt 9 kap. 7 §, 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–5, 9 och 10 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 9 och 10 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

Förelägganden enligt 9 kap. 7 §, 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 4, 5, 9 och 10 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

Denna lag träder i kraft den

Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dels sändningar av TV-program som sker med analog utsändningsteknik, dels övriga sändningar som har skett före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs

dels att 3 kap. 3, 12 och 18 §§ samt 5 kap. 3 § skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 3 kap. 1 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall lyda "Sändningar med tillstånd av regeringen samt sändningar av TV-program med tillstånd av Radio- och TV-verket som meddelats för en längre tid än två veckor",

dels att rubriken närmast före 3 kap. 3 § skall lyda "Andra sändningar med tillstånd av Radio- och TV-verket".

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd *enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket och 5 kap. radio- och TV-lagen*. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse en ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

12 §

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) skall utse en utgivare för programverksamheten. Det samma gäller innehavare av tillstånd *till sådana sändningar som anges i 2 kap. 2 § sjätte stycket och 3 kap. 11 § radio- och TV-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 5 kap. samma lag*. Sammanslutningen eller tillståndshavaren skall till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första *eller tredje* stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

18 §

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet skall till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, skall i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare skall utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, skall antecknas i register hos programföretaget.

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet skall till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första *eller tredje* stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, skall i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare skall utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, skall antecknas i register hos programföretaget.

5 kap.

3 §

Den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att varje program spelas in. Denna skyldighet gäller också sådana radioprogram som avses i 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Inspelningen skall bevaras i minst sex månader från sändningen eller, i fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen, från det att informationen inte längre tillhandahölls. Beträffande överföringar som omfattas av 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen och motsvarande överföringar enligt 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen är det tillräckligt att det dokumenteras vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahålls.

Den som här i landet för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller som upplåter satellitkapacitet skall också ombesörja att varje program spelas in och bevaras. Detta gäller dock inte om någon annan skall göra detta enligt första stycket.

Den som *bedriver verksamhet som operatörsföretag enligt radio- och TV-lagen (1996:844) samt den som* här i landet för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller som upplåter satellitkapacitet skall också ombesörja att varje program spelas in och bevaras. Detta gäller dock inte om någon annan skall göra detta enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 10 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

10 §

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 2 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Denna lag träder i kraft den

Härigenom föreskrivs att 1 och 10 §§ förordningen (1994:728) med instruktion för Granskningsnämnden för radio och TV skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Granskningsnämnden för radio och TV har till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. I granskningen ingår kontroll av att den som på grund av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första, tredje, fjärde och femte styckena radio- och TV-lagen (1996:844) har rätt att sända ljudradio- och TV-program, utövar denna rätt i enlighet med det tillstånd för programverksamheten som gäller. Nämnden skall också följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten.

Granskningsnämnden för radio och TV har till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. I granskningen ingår kontroll av att den som på grund av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första – tredje och femte – sjunde styckena radio- och TV-lagen (1996:844) har rätt att sända ljudradio- och TV-program, utövar denna rätt i enlighet med det tillstånd för programverksamheten som gäller. Nämnden skall också följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. *Nämnden skall därvid årligen skriftligen rapportera till Radio- och TV-verket hur de TV-sändningar som inte står under svensk jurisdiktion och vars innehåll Granskningsnämnden följt överensstämmer med tillstånd som meddelats enligt radio- och TV-lagen.*

10 §

Granskningsärenden avgörs vid sammanträde med nämnden. Under de förutsättningar som anges i 9 kap. 3 § andra stycket radio- och TV-lagen (1996:844) får ärenden dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Sådana ärenden får också avgöras av direktören. Direktören får dock inte fatta beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av radio- och TV-lagen eller de villkor som gäller för sändningarna. Ärenden som får avgöras av direktören får, i den utsträckning som direktören bestämmer, även avgöras av dennes ställföreträdare.

Andra förelägganden än sådana som innebär skyldighet att lämna nämnden en sådan inspelning som avses i 5 kap. 3 § lagen

Andra förelägganden än sådana som innebär skyldighet att lämna nämnden *upplysningar och handlingar enligt 9 kap. 7 § radio- och*

(1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden beslutas alltid vid sammanträde med nämnden. Nämnden beslutar även om yttranden enligt 12 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen.

TV-lagen eller en sådan inspelning som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden beslutas alltid vid sammanträde med nämnden. Nämnden beslutar även om yttranden enligt 12 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 5

Denna förordning träder i kraft den

Härigenom föreskrivs att 2 § förordningen (1994:729) med instruktion för Radio- och TV-verket skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Radio- och TV-verket skall särskilt

1. enligt radio- och TV-lagen (1996:844) pröva frågor om tillstånd att sända närradio, fastställa sändningstider om tillståndshavarna inte kan enas om fördelning av sändningstid eller om en tillståndshavare begär att verket skall fastställa sändningsschemat i sin helhet, besluta om det samtidigt får sändas mer än ett närradioprogram i en kommun samt besluta om större sändningsområden än en kommun,

2. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända lokalradio, om överlåtelse av sändningstillstånd samt bestämma sändningsområden,

3. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att under en begränsad tid sända *TV-program eller* ljudradioprogram,

4. pröva frågor om avgift för lokalradiosändningar,

5. enligt radio- och TV-lagen förordna lokala kabelsändarföretag och besluta om undantag från nätinnehavares skyldigheter,

6. pröva frågor enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område,

7. enligt radio- och TV-lagen godkänna och registrera de beteckningar för sändningar som används av den som sänder pro-

1. enligt radio- och TV-lagen (1996:844) pröva frågor om tillstånd att sända TV-program och bedriva verksamhet som operatörsföretag,

2. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända närradio, fastställa sändningstider om tillståndshavarna inte kan enas om fördelning av sändningstid eller om en tillståndshavare begär att verket skall fastställa sändningsschemat i sin helhet, besluta om det samtidigt får sändas mer än ett närradioprogram i en kommun samt besluta om större sändningsområden än en kommun,

3. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända lokalradio, om överlåtelse av sändningstillstånd samt bestämma sändningsområden,

4. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att under en begränsad tid sända ljudradioprogram,

5. pröva frågor om avgift för lokalradiosändningar,

6. enligt radio- och TV-lagen förordna lokala kabelsändarföretag och besluta om undantag från nätinnehavares skyldigheter,

7. pröva frågor enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område,

8. enligt radio- och TV-lagen godkänna och registrera de beteckningar för sändningar som används av den som sänder pro-

gram samt handha register över tillståndshavare, satellitprogramföretag och satellitentreprenörer,

8. pröva frågor om utgivningsbevis enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen samt föra register över verksamhet enligt samma paragraf,

9. enligt lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden handha register över utgivare,

10. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om återkallelse av tillstånd,

11. meddela föreskrifter och utöva tillsyn enligt 2 och 3 §§ förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

12. enligt förordningen (1995:1020) om digitala ljudradio-sändningar utlysa tillstånd att sända digital radio och lämna förslag till regeringen om fördelning av sändningstillstånden och

13. enligt förordningen (1997:894) om marksänd digital TV utlysa tillstånd att sända digital TV och lämna förslag till regeringen om fördelning av sändningstillstånden.

gram samt handha register över tillståndshavare, satellitprogramföretag och satellitentreprenörer,

9. pröva frågor om utgivningsbevis enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen samt föra register över verksamhet enligt samma paragraf,

10. enligt lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden handha register över utgivare,

11. handha säkerhetskopia enligt 9 kap. 9 § radio- och TV-lagen,

12. pröva frågor om förklaring enligt 3 kap. 12 § radio- och TV-lagen,

13. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om återkallelse och ändring av tillstånd,

14. meddela föreskrifter och utöva tillsyn enligt 2 och 3 §§ förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler, och

15. enligt förordningen (1995:1020) om digitala ljudradio-sändningar utlysa tillstånd att sända digital radio och lämna förslag till regeringen om fördelning av sändningstillstånden.

Denna förordning träder i kraft den

Härigenom föreskrivs att förordningen (1997:894) om marksänd digital TV skall upphöra att gälla vid utgången av

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2004/05:105
Bilaga 6

Justitiekanslern, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Kommerskollegium, Handikappombudsmannen, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Kungliga Tekniska Högskolan, Konsumentverket, Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket, Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket. Annonsörföreningen, Boxer TV-access AB, Canal Digital Sverige AB, C More Entertainment AB (tidigare Canal+ Television AB), com hem ab, Eurosport SA, Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Copyswede, Företagarna, Försäkringsaktiebolaget Skandia, Hyresgästföreningen (Riksförbundet), IT-Företagen, Kanal 5 AB, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Landsorganisationen, Modern Times Group AB, MTV Networks, NonStop Television AB, Riksförbundet Öppna kanaler, Föreningen Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges konsumentråd, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Telia-Sonera Sverige AB, Teracom AB, Tjänstemännens centralorganisation, TV4 AB, UPC Sverige AB och Villaägarnas Riksförbund. Härutöver har Sveriges Radio och Svenska Journalistförbundet (Journalistförbundet) inkommit med yttrande.

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen
(1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844) att 1 kap. 3 § och 8 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller för sändningar genom tråd endast om sändningen når fler än 100 bostäder. Vad som föreskrivs i 8 kap. 1 § första stycket om kabeloperatörers skyldigheter gäller dock för sändningar som når fler än tio bostäder.

Inga andra bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§ gäller för sändningar genom tråd som når 100 bostäder eller färre.

*Föreslagen lydelse*3 §⁸

För sändningar genom tråd som når 100 hushåll eller färre gäller endast 8 kap. 1 § samt i yttrandefrihetsgrundlagen endast 1 kap. 2 och 3 §§.

8 kap.1 §⁹

Var och en som äger eller annars förfogar över *en anläggning för trådsändning där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder* skall se till att de boende i *fastigheter* som är anslutna till *anläggningen* kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som *är avsedda* att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Var och en som äger eller annars förfogar över *ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd* skall, om *ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar*, se till att de boende i *hushållen* som är anslutna till *nätet* kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som *kan* tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. *En sådan sänd-*

⁸ Senaste lydelse 1998:1713.

⁹ Senaste lydelse 1998:1713.

ningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidareändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

Sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.

Sändningsplikten gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar högst *tre* samtidigt sända *TV-program* som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom *anslag från TV-avgiften* enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst *ett TV-program* som sänds av en annan tillståndshavare.

Skyldighet enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett *kopplat telenät* med hjälp av digital teknik.

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även *TV-sändningar* som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar

1. högst *fyra* samtidigt sända *programtjänster* som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom *TV-avgifter* enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. högst *en programtjänst* som sänds av en annan tillståndshavare.

I anläggningar där sändningar sker med både analog och digital teknik skall minst två programtjänster enligt fjärde stycket 1 samt den programtjänst som avses i samma stycke 2 sändas vidare med analog teknik, medan övriga får sändas vidare med digital teknik. I sändningstillståndet får anges om en programtjänst skall vidareändas analogt i nät där sådan teknik används.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett *allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel*

av metall, med hjälp av digital teknik.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 7

Sändningsplikten omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Sändningsplikten *enligt första stycket* omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.
 2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för elektroniska kommunikationsnät som tar emot TV-sändningar som sker med analog teknik.
 3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall sändas vidare i kabelnät, skall vidareändas enligt de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket är uppfyllda.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-03-08

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Nina Pripp.

Vidaresändningsplikt i kabelnät

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2005 (Utbildnings- och kulturdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Helena Forsaeus.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagrådsremissen handlar om skyldigheten för den som förfogar över ett kabelnät för överföring av TV-sändningar att se till att de hushåll som är anslutna till nätet kan ta emot vissa slag av sändningar. De grundläggande reglerna om denna överföringsplikt är intagna i 8 kap.1 § radio- och TV-lagen. I lagrådsremissen föreslås olika ändringar i dessa regler. Ändringarna bygger på två betänkanden av Radio- och TV-lagsutredningen (SOU 2003:109 och 2004:39). Till en del är ändringarna föranledda av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (USO-direktivet).

I den gällande lydelsen av 8 kap 1 § första stycket anges vilka slags kabelnät som omfattas av överföringsskyldigheten och vilka typer av TV-sändningar det är fråga om. När det gäller sändningarna sägs för det första att de skall ske med tillstånd av regeringen och vara avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Det anges vidare att sändningstillståndet skall ha förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det ingår nyheter.

Det remitterade lagförslaget innebär att reglerna om vilka typer av TV-sändningar som det är fråga om i stort sett lämnas oförändrade. Däremot görs vissa ändringar i bestämmelsen om vilka slags kabelnät som avses. Ändringarna är föranledda av artikel 31 i USO-direktivet.

Det föreslås också att 8 kap. 1 § första stycket skall förses med en ny avslutande mening där det sägs att sändningsplikten gäller endast om förutsättningarna för vidaresändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda. Lagrådet återkommer till denna bestämmelse i det följande.

8 kap. 1 § *andra stycket* innehåller bl.a. en föreskrift om att sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Enligt remissförslaget skall denna föreskrift behållas i sak oförändrad. Detsamma gäller bestämmelsen i *tredje stycket*, som handlar om sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet.

Fjärde stycket, som i sin gällande lydelse innehåller vissa preciseringar och begränsningar av sändningsplikten, skall enligt det remitterade förslaget ersättas av två nya stycken. I det nya fjärde stycket sägs att sändningsplikten enligt första stycket omfattar (1) högst fyra samtidigt sända programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter och (2) högst en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare. I det nya *femte stycket* finns bestämmelser om vilken teknik som skall användas i anläggningar där sändningar sker med både analog och digital teknik.

Det nya *sjätte stycket*, som handlar om sändning via telefonnät, motsvarar det tidigare femte stycket. Förutom en mindre redaktionell ändring har den tidigare benämningen "kopplat telenät" ändrats till "allmänt kommunikationsnät som består av parkabel av metall".

Det nya sjunde stycket överensstämmer i sak med det hittillsvarande sjätte stycket.

Vid remissbehandlingen av Radio- och TV-lagsutredningens förslag har från flera håll ifrågasatts om den sändningsplikt som läggs på innehavare av kabelnät är förenlig med yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om rätt att sända program genom tråd och med skyddet för äganderätten i regeringsformen. Invändningar har också framförts under åberopande av Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Som påpekas i lagrådsremissen (avsnitt 6.3) har liknande synpunkter framförts i samband med tidigare lagstiftningsärenden angående vidare-sändningsplikten. Frågan om sändningspliktens förenlighet med grundlagarna och Europakonventionen diskuterades bl.a. i samband med de ändringar av 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen som skedde år 1998. I det sammanhanget anförde Lagrådet bl.a. (se prop. 1997/98:184 s. 127) att den rätt att sända program genom tråd som följer av 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen inte hindrar att det i lag meddelas föreskrifter i fråga om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning (3 kap. 1 § andra stycket 1 yttrandefrihetsgrundlagen). Såvitt angår de program som finansieras med TV-avgifter fick det, framhöll Lagrådet, anses ligga i sakens natur att de bör vidarebefordras till alla innehavare av TV-mottagare - som ju betalar för dessa sändningar - under förutsättning att programmen uppfyller kraven på opartiskhet m.m.

När det gäller kommersiella TV-kanaler framstod sändningsplikten enligt Lagrådets mening som betydligt mer tveksam. Med hänsyn till TV-publikens intresse av en mer mångsidig information än den Sveriges Television kan ge hade Lagrådet dock förståelse för att sändningsplikten fick bestå också i fråga om högst ett kommersiellt TV-program, så länge de tekniska förutsättningarna inte medgav att behovet av allsidig upplysning tillgodosågs på något annat sätt och så länge det fanns något programföretag som var villigt att fullgöra de ifrågavarande åtagandena.

Vad som sålunda anfördes i det tidigare lagstiftningsärendet har fortfarande bärkraft. När det gäller de kommersiella kanalerna kan det konstateras att det aktuella remissförslaget inte innebär någon utvidgning av sändningsskyldigheten i förhållande till vad som nu gäller. Skyldigheten omfattar således inte mer än en programtjänst som sänds av en kommersiell tillståndshavare. Det kan också noteras att, enligt vad som anförs i lagrådsremissen (avsnitt 6.3), regeringen avser att återkomma till frågan om det skall finnas en vidaresändningsskyldighet för andra än TV-avgiftsfinansierade programtjänster.

Som framhölls av Lagrådet i det tidigare lagstiftningsärendet får bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen i egenskap av specialreglering anses äga företräde framför de mera allmänt utformade föreskrifterna om äganderätten i 2 kap. 18 § regeringsformen. När det gäller Europakonventionen finns det inte, med hänsyn till de begränsningar som har gjorts i lagrådsremissen i fråga om omfattningen av sändningsplikten, anledning att anta att det uppstår någon konflikt.

Under remissbehandlingen har också ifrågasatts om sändningsplikten står i överensstämmelse med artikel 31 i USO-direktivet. Det framgår av denna artikel att de som tillhandahåller sådana elektroniska kommunikationsnät som det är fråga om i och för sig kan åläggas skälig sändningsplikt ("must carry") för överföring av vissa angivna kanaler och tjänster. Sådana skyldigheter skall emellertid, sägs det, införas endast när det är nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset, och de skall vara proportionerliga och öppna för insyn.

Lagrådet finner för sin del inte anledning att ifrågasätta att skälen för den föreslagna sändningsplikten är av sådan karaktär och har en sådan styrka att det grundläggande kravet i artikel 31 är uppfyllt. När det sedan gäller proportionalitetskravet förutsätter det, som framhålls i lagrådsremissen, att det görs en avvägning mellan å ena sidan nättinnehavarnas intresse av att förfoga fritt över nätkapaciteten och å andra sidan de anslutna hushållens intresse av tillgång till allsidig upplysning på samma villkor som icke kabelanslutna hushåll. Enligt Lagrådets mening har den föreslagna sändningsskyldigheten fått en sådan utformning att även proportionalitetskravet får anses ha blivit tillgodosett. Detsamma gäller öppenhetskravet.

Som tidigare nämnts föreslås i lagrådsremissen att 8 kap. 1 § första stycket skall kompletteras med en hänvisning till upphovsrättslagen. Enligt vad som sägs i författningskommentaren syftar bestämmelsen till

att tydliggöra att vidareändningsplikten gäller endast om förutsättningarna för vidareändning enligt upphovsrättslagen är uppfyllda.

Prop. 2004/05:105
Bilaga 8

I 1998 års lagstiftningsärende framhöll Lagrådet (a. prop. s. 128) att det fick ankomma på de programföretag vilkas program skulle omfattas av sändningsplikten att se till att vidareändningen av programmen inte kom i konflikt med några upphovsrättsliga regler. Lagrådet anförde vidare att, såvitt känt, det hittills inte hade uppkommit några problem i den praktiska tillämpningen på upphovsrättsområdet.

I den aktuella lagrådsremissen (avsnitt 6.5) framhålls att rättighetsinnehavarna hittills har avstått från att begära någon särskild ersättning för vidareändning av TV-programtjänster för vilka sändningsplikt råder. Enligt lagrådsremissen har emellertid Föreningen Copyswede, som företräder olika rättighetshavarorganisationer bl.a. när det gäller avtal om vidareändning i kabelnät, aviserat att ersättning i framtiden kommer att begäras.

I betänkandet SOU 2003:109 föreslog Radio- och TV-lagsutredningen en ordning som innebar att nätinnehavarna i princip skulle få bära kostnaderna för ersättning enligt upphovsrättslagen som föranleddes av vidareändning men att nätinnehavarna i vissa fall skulle ha rätt till skäligen ersättning av programföretagen. Förslaget fick ett övervägande negativt mottagande av remissinstanserna. Några remissinstanser ansåg att nätinnehavarna borde få ta ut en eventuell rättighetskostnad av de enskilda hushållen, medan andra förordade att lagstiftningen ändrades så att ersättning inte skulle kunna utgå för vidareändning som nätinnehavaren var förpliktad till genom lag.

Regeringens uppfattning är, enligt vad som anförs i remissprotokollet, att det inte finns anledning att befara att det skall uppstå alltför stora svårigheter för parterna att träffa de överenskommelser som är nödvändiga för vidareändning. Några särskilda åtgärder, såsom införande av bestämmelser som reglerar kostnadsansvaret, är därför inte påkallade för närvarande. Skulle förhållandena förändras får dock, framhålls det, frågan övervägas på nytt.

Lagrådet har för sin del inte möjlighet att bedöma om det finns grundad anledning att anta att parterna kan träffa de avtal som behövs, bl.a. om fördelningen av de upphovsrättsliga kostnaderna, utan att bestämmelserna i 8 kap. 1 § behöver ändras. Som anförs i lagrådsremissen har vidareändningsplikten i kabelnät till syfte att säkerställa att de som bor i en kabelansluten fastighet har tillgång till samma programutbud som de skulle ha haft om fastigheten inte hade varit ansluten till ett kabelnät. Detta syfte äventyras, om någon avtalslösning inte kommer till stånd. Med lagförslaget riskerar de kabelanslutna att utestängas från de programtjänster som lagen avser att tillförsäkra dem. Att lagens effektivitet görs beroende av parternas förmåga att träffa avtal är otillfredsställande.

Med hänsyn till vad som nu har sagts anser Lagrådet att de föreslagna bestämmelserna bör bli föremål för ytterligare överväganden.

När det i övrigt gäller 8 kap. 1 § anser Lagrådet att de nya fjärde och femte styckena bör förtydligas i vissa avseenden. Lagrådet föreslår att styckena ges följande lydelse:

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och
2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändring ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt. I övrigt får vidareändring ske med digital teknik.

Lagrådet anser vidare att uttrycket "ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall" i det nya sjätte stycket bör ersättas av ett mera lättfattligt uttryck, eventuellt "det allmänna telefontätet".

Även de föreslagna övergångsbestämmelserna bör enligt Lagrådets mening justeras, så att innebörden blir tydligare. Bestämmelserna kan förslagsvis utformas på följande sätt:

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektroniska kommunikationsnät som är i bruk vid ikraftträdandet, i den mån de tar emot TV-sändningar med analog teknik.

3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall vidareändras, skall sändas vidare enligt vad som följer av de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: Leif Pagrotsky

Regeringen beslutar proposition 2004/05:105 Vidaresändningsplikt i kabelnät